

Dialog.aktualności Dialog.aktuell

Zeszyt 5 / Heft 5

XVIII Niemiecko-Polskie Sympozjum Psychiatryczne w Opolu
XVIII. Deutsch-Polnisches Psychiatriesymposium in Oppeln, Schlesien
27. - 30.09.2007

POLSKO-NIEMIECKIE TOWARZYSTWO ZDROWIA PSYCHICZNEGO
DEUTSCH-POLNISCHE GESELLSCHAFT FÜR SEELISCHE GESUNDHEIT e.V.

Inhaltsverzeichnis

Seite

Editorial	3
Zarząd zaprasza do Opola / Der Vorstand lädt nach Oppeln ein	4
Witam serdecznie / Herzlich Willkommen	7
Historia i teraźniejszość psychiatrii w Opolu Geschichte und Gegenwart der Psychiatrie in Oppeln	8
Co nas łączy, co nas dzieli. Krótka historia Śląska w ramach przygotowania do zjazdu. Unterschiede und Gemeinsamkeiten – Eine kleine Geschichte Schlesiens zur Reisevorbereitung	14
Tutaj odbędzie się Sympozjum / Hier tagen wir	17
Jezioro Turawskie / Der Turawa Stausee	18
Zamek w Mosznej / Schloss Moszna	18
Lektura zalecane w ramach przygotowania się do Zjazdu Literaturtipps zur Tagungsvorbereitung	19
Transfer	22
Jubileusz Klinik Psychiatrii w Bydgoszczy Jubiläum der Klinik für Psychiatrie in Bydgoszcz	23

Uwaga: poszukujemy kolejnych dwujęzycznych Członków Towarzystwa, którym przyjemność sprawi współpraca nad naszym niedużym, ale ciekawym pismem! Zgłoszenia prosimy nadsyłać na adres e-mailowy Redakcji (zob. Impressum na str. 2).

Achtung: Wir suchen weitere zweisprachige Mitglieder, die Spaß an einer Mitarbeit an unserer kleinen, feinen Zeitschrift haben! Bitte per E-Mail bei der Redaktion melden!!! (siehe Impressum Seite 2)

Impressum

Wydawca/Herausgeber: Polsko-Niemieckie Towarzystwo Zdrowia Psychicznego
Deutsch-Polnische Gesellschaft für Seelische Gesundheit e.V.
Skład, Druk/Satz, Druck: Weissenauer Werkstätten (WfbM) Druckerei - ausgezeichnet mit dem Druck&Medien Award 2005 - Wolfgang Engler
Redakcja/Redaktion Aleksander Araszkiwicz (Bydgoszcz), Sabine Giesche (Bielefeld), Arkadiusz Kielpinski, Redaktor (Paderborn), Detlef Klotz, Redaktor (Bielefeld), Georg Szopinski (Meschede), Elzbieta Maludzinska, Redaktorka (Bydgoszcz), Niels Pörksen (Bielefeld), Sabine Radtke-Götz (Bielefeld)
E-Mail: dialog_aktualnosci@interia.pl dialog.aktuell@gmx.net
Deutsches Konto: Volksbank Kleverland, Konto-Nr: 101 008 80 18, BLZ: 324 604 22
Beiträge/Spenden sind steuerlich absetzbar: Freistellungsbescheid FA Bielefeld-Außenstadt vom 19.8.2005, Steuer-Nr. 349/5996/5420

Informacje

W Polsce/ In Polen:

Polsko-Niemieckie Towarzystwo Zdrowia
Psychicznego
c/o Magdalena Jędrulak, Pl. Sikorskiego 2/8,
31-115 Kraków, Polska
Tel: +48 12 421 51 17; Fax: +48 12 422 56 74
E-Mail: mjedrulak@su.krakow.pl

Weitere Informationen

In Deutschland/ w Niemczech:

Deutsch-Polnische Gesellschaft für Seelische
Gesundheit e.V.
c/o Christa Knüeck; Rheinische Kliniken;
Bahnstr. 6; 47551 Bedburg-Hau, Deutschland,
Tel. : +49 2821/8-3601; Fax: +49 2821/81-3698;
E-Mail: Christa.Knueeck@lvr.de

Drogie Czytelniczki, Drodzy Czytelnicy / Liebe Leserinnen und Leser,

Witamy w kolejnym, 6 już numerze Dialogu Aktualności. Niniejsze wydanie poświęcone jest w większości nadchodzącemu Sympozjum w Opolu, którego tematem są wypędzenia. Zagadnienie to pojawiało się podczas każdego z dotychczasowych zjazdów, w mniejszym lub większym wymiarze, zarówno oficjalnie – np. jako temat warsztatów, jak i nieoficjalnie, podczas rozmów kulturalowych, wymiany doświadczeń osobistych, rodzinnych. Temat trudny, rozległy, skomplikowany, ale na pewno mimo tego, a właściwie właśnie dlatego do niego wracamy. W niniejszym numerze pragniemy pomóc Państwu w przygotowaniu się do XVIII Sympozjum. Znajdą tu Państwo, oprócz słowa wstępnego Zarządu PNTZP i zaproszenia ze strony organizatorów, m.in. propozycję lektury kilku książek o historii wypędzeń w Europie – kto poświęci trochę czasu na zapoznanie się z nimi, na pewno jeszcze pełniej skorzysta z udziału w Zjeździe w Opolu. Nie zapomnieliśmy o zaprezentowaniu kilku atrakcji turystycznych Opolszczyzny. Jak Państwo zobaczą jest to region bardzo ciekawy – nie tylko historycznie – warto poświęcić kilka dni, a może nawet trochę więcej na zapoznanie się z jego skarbami. Ponadto zauważamy w Redakcji od pewnego czasu z ogromną radością fakt coraz większego uznania dla naszej pracy DA – co poznajemy po zgłaszaniu przez członków Towarzystwa spontanicznie doniesień, tekstów, jak również propozycji wspomnienia nas np. poprzez tłumaczenia – bardzo dziękujemy wszystkim autorom, czytelnikom i tłumaczom za dotychczasową współpracę – i cieszymy się na dalszą.

Do zobaczenia w Opolu!

Willkommen in dem mittlerweile nun schon sechstem Heft von DA. Diese Ausgabe ist vor allem der kommenden Tagung in Oppeln, mit ihrem thematischen Schwerpunkt Vertreibungen gewidmet. Dieses Thema war in unseren Begegnungen immer präsent – entweder ganz offiziell, als Thema einer Arbeitsgruppe, oder am Rande in privaten Gesprächen, im Austausch und in den Erinnerungen. Es ist ein großes, kompliziertes, schwieriges Thema, aber trotzdem, oder eher gerade deswegen setzen wir uns mit ihm auseinander. Mit diesem Heft möchten wir Ihnen behilflich sein bei der Vorbereitung der XVIII. Tagung. Außer Einführungsworten des Vorstands und der Einladung der Organisatoren finden Sie hier u.a. auch Vorschläge für die Lektüre einiger Bücher zum Thema Vertreibungen in Europa. Wer sich etwas Zeit nimmt, sich damit bekannt zu machen, wird bestimmt noch vollständiger von der Teilnahme an der Tagung profitieren. Wir haben auch nicht vergessen, Ihnen einige Sehenswürdigkeiten des Oppelner Landes vorzustellen. Wie Sie sehen werden: die Region ist nicht nur historisch faszinierend – es lohnt sich bestimmt mehr als nur ein paar Tage dort zu verbringen. Zum Schluss möchten wir auch unsere Freude äußern, dass unsere Arbeit in DA immer mehr Anerkennung von der Seite der Leser zu gewinnen scheint. Wir schließen das einerseits aus der wachsenden Zahl spontan vorgeschlagener und zugesandter Beiträge und aus der von Ihnen angebotenen Hilfe beim Übersetzen der Texte. Wir bedanken uns herzlich bei allen Autoren, Lesern und Übersetzern – und freuen uns auf die weitere Zusammenarbeit. Wir sehen uns in Oppeln!

Ihre/Wasi Elżbieta Maludzińska, Arkadiusz Kiełpiński, Detlef Klotz

Zarząd zaprasza do Opola
Der Vorstand lädt nach Oppeln ein

„Litwo, ojczyzna moja! Ty jesteś jak zdrowie! Ile cię trzeba cenić, ten tylko się dowie, kto cię stracił.” Oto pierwsze wersy poematu: „Pan Tadeusz czyli Ostatni Zajazd na Litwie“.

Drodzy Członkowie, Przyjaciele i Sympatycy Polsko-Niemieckiego Towarzystwa Zdrowia Psychicznego,

Dokładnie dwadzieścia lat temu, w maju 1987 roku, około trzydziestoosobowa grupa pracowników instytucji psychiatrycznych z terenów tzw. „starej” Republiki Federalnej Niemiec udała się na pielgrzymkę do Polski. Podążali śladami setek tysięcy osób chorych psychicznie i niepełnosprawnych, które w czasie wojny zostały deportowane przez niemieckich urzędników do ośrodków na terenie Polski, a następnie w zamordowane. Dla niektórych uczestników był to równocześnie powrót do miejsca narodzin i dzieciństwa, pierwszy raz od momentu ich opuszczenia.

Uczestnicy podróży poszukiwali zatem pomostów nad swoistą historyczną przepaścią, która powstawała przez wieki dzieląc Polskę i Niemcy; odwiedzili miejsca, w których ożyły wspomnienia; przybyli tu po wieloletnich wahaniach i po wieloletnim milczeniu. Zabrali ze sobą strach i uprzedzenia, ale również głębokie przekonanie o konieczności tej podróży oraz nadzieję, że się powiedzie. Na swej drodze napotkali ludzi o pokrewnych profesjach. Byli gośćmi tych, którzy doświadczyli niemieckiego terroru w Polsce i zostali przyjęci jak koledzy i przyjaciele. Podróż ta rozpoczęła dialog polsko-niemiecki w dziedzinie psychiatrii. Trwa on do dzisiaj i znalazł swoje mocne oparcie w założonym w 1990 roku Polsko-Niemieckim Towarzystwie Zdrowia Psychicznego (PNTZP). PNTZP przez lata swojego istnienia ustanowiło i potwierdziło wśród zmiennych zakrętów historii swoją tożsamość. Tożsamość Towarzystwa otwartego i pielęgnującego wartości humanizmu i dialogu. Od chwili powstania towarzyszy nam refleksja nad przeszłością i dążenie do prawdziwego porozumienia. Budujemy w sposób świadomy „wspólnotę intelektualną“ Polaków i Niemców nie tylko poprzez różne środowiska zawodowe, ale również w trosce o wspólnotę wielopokoleniową. Słowa Martina Bubera „Spotkanie sprzyja zrozumieniu” i przekonanie, że zrozumienie prowadzi do porozumienia i współpracy stały się mottem naszych 50 Partnerstw po obu stronach granicy. Tak więc z jednej strony w rozlicznych spotkaniach, seminariach i sympozjach otwarcie

„Litauen, du meine Heimat! Du bist wie die Gesundheit! Wer dich noch nicht verloren, der hat dich nicht gekannt!” Adam Mickiewicz: „Pan Tadeusz oder der letzte Einritt in Litauen“

Liebe Mitglieder, Freunde und Sympathisanten der Deutsch-Polnischen Gesellschaft für Seelische Gesundheit,

vor genau zwanzig Jahren, im Mai 1987, begab sich eine Gruppe von etwa dreißig in psychiatrischen Einrichtungen der alten Bundesrepublik tätigen Frauen und Männer auf eine Pilgerreise nach Polen. Sie folgten den Spuren von Hunderttausenden psychisch kranken und behinderten Menschen, die während der Kriegsjahre von deutschen Behörden in Anstalten des besetzten Polen deportiert und dort umgebracht worden waren. Manche der deutschen Reisenden kehrte bei dieser Gelegenheit zum ersten Mal an die Orte ihrer Geburt und Kindheit zurück.

Sie waren auf der Suche nach Brücken über die historischen Abgründe, die in den vergangenen Jahrhunderten zwischen Polen und Deutschland aufgerissen worden waren. Sie besuchten Orte, in denen die Erinnerung noch lebendig war, sie kamen nach jahrelangem Zögern, nach einem jahrzehntelangen Schweigen. In ihrem Gepäck waren Angst und Vorurteile, aber auch Glaube an die Notwendigkeit dieser Reise und Hoffnung auf ihr Gelingen. Sie trafen auf Menschen, die sich mit denselben Dingen beschäftigen, wie sie selbst. Sie waren Gast bei Überlebenden des von Deutschen verübten Terrors in Polen. Sie wurden empfangen als Kollegen und Freunde.

Mit dieser Reise begann der deutsch-polnische Dialog auf dem Gebiet der Psychiatrie. Er dauert bis heute an und er hat in der bereits 1990 gegründeten Deutsch-Polnischen Gesellschaft für Seelische Gesundheit (DPGSG) eine haltbare Grundlage gefunden.

In den Jahren ihres Wirkens hat die DPGSG unter den verschiedenen historischen Umwälzungen ihre Identität einer offenen, auf den Werten des Humanismus und auf Dialog gegründeten Gesellschaft gefunden. Reflexion über die Vergangenheit und das Streben nach wahrhaftiger Verständigung begleiten diese Gesellschaft seit ihrer Gründung. Ganz bewusst bauen wir an einer „intellektuellen Gemeinschaft“ von Polen und Deutschen, die nicht nur verschiedene Berufsfelder, sondern auch verschiedene Generationen mit einzubeziehen trachtet. Das Wort

dyskutujemy przestrzenie tabu, obszary milczenia i zakłamania, aby z drugiej strony otworzyć się ku przyszłości i poznając różną codzienność w obu krajach wpływać na rozwój psychiatrii szanującej godność osoby ludzkiej. „Krytyczny stosunek do przeszłości pozostaje dominującym składnikiem niemieckiej kultury pamięci i kultury politycznej w ogóle. Wraz ze zmianami pokoleniowymi maleje jednak bezpośredni wpływ tej świadomości na działania polityczne. Kultura winy odchodzi wraz z pokoleniem świadków tamtych wydarzeń” (Piotr Buras). W Niemczech obserwujemy ciągle brak zainteresowania wobec wschodnich sąsiadów oraz niebezpieczeństwo relatywizacji odpowiedzialności historycznej poprzez indywidualne cierpienie. My w wystawianiu rachunków krzywd i ofiar nie widzimy perspektywy dla dialogu polsko-niemieckiego. Jesteśmy za to przekonani, że unormowanie stosunków i porozumienie pomiędzy Polakami i Niemcami można osiągnąć tylko poprzez wspólne wysiłki o prawdę. Historyczna prawda będzie zawsze niepełna bez subiektywnego doświadczenia, ale to subiektywne doświadczenie nie odbierze jej znaczenia. Z tym zadaniem zostało powołane przed 17 laty w Muenster nasze Towarzystwo, za uznanie tychże wysiłków nasze Towarzystwo otrzymało przed 7 laty wspólną Polsko-Niemiecką Nagrodę rządów Polski i Niemiec. Na najbliższym XVIII Sympozjum w Opolu będziemy kontynuować tę drogę. W Opolu podejmiemy tematy od dawna obecne w naszym Towarzystwie, dyskutowane w sposób otwarty, gdyż „Pragnienie bycia całością z przeszłością własną, przodków, z materialnym i niematerialnym ciągiem śladów to silna człowiecza potrzeba, to źródło wielu utworów poetyckich będących swoistą apokatastasis – przywróceniem do istnienia mocą wyobraźni” (Maria Cechnicka – Wypędzeni ze wschodu). „Ojczyzno moja, ty jesteś jak zdrowie!” Nic w tak dużym stopniu, jak utożsamianie się z językiem, religią, kulturą, miejscami i krajobrazami, rodziną i społeczeństwem nie dotyczy w tak dużym stopniu obszarów osobowości. Jaki wpływ mają w takiej sytuacji ucieczka, przymusowe przesiedlenia i wysiedlenia na stan psychiczny osób, które ich doświadczyły? Jak traumatyczne jest doświadczenie przymusowej migracji i w jaki sposób można je pokonać? Równocześnie jaką szansę oznacza dotarcie do celu, ocalenie z wojennej pożogi, niezaspokojone potrzeby, uciemiężenie, które są w naszych czasach najczęstszymi powodami emigracji? „*Ile cię trzeba cenić, ten tylko się dowie, kto cię stracił.*” Śląsk Opolski był miejscem dramatycznych i krwawych konfliktów ubiegłego wieku. Teraz jest ojczyzną potomków tych, którzy po ostatniej wojnie

Martin Bubers „Begegnung fördert Verständigung“ und die Überzeugung, dass Verständigung zu Verstehen und zur Zusammenarbeit führt, wurden zum Motto von über fünfzig Partnerschaften zwischen Hüben und Drüben.

Die Diskussionen über Tabus, über verdrängte oder verleugnete Themen, die wir in zahlreichen Begegnungen, Seminaren und auf unseren jährlichen Symposien geführt haben, dienen dazu, uns der Zukunft zu öffnen und den unterschiedlichen Alltag in unseren Ländern kennen zu lernen, der für die Entwicklung einer menschwürdigen Psychiatrie entscheidend ist.

„Ein kritisches Verhältnis zur Vergangenheit bleibt das beherrschende Element in der deutschen Erinnerungskultur und politischen Kultur ganz allgemein. Jedoch nimmt im Gefolge des Generationswechsels der unmittelbare Einfluss dieses Bewusstseins auf das politische Geschehen ab. Die Kultur der Schuld tritt gemeinsam mit der Generation der Zeitzeugen jener Ereignisse ab“ (Piotr Buras). Immer noch besteht in Deutschland ein Mangel an Interesse an den östlichen Nachbarn und die Gefahr, die historische Verantwortung durch den Hinweis auf individuelles Leiden zu relativieren.

In einer Aufrechnung von Leid und Opfer sehen wir für den deutsch-polnischen Dialog jedoch keine Perspektive. Wir sind davon überzeugt, dass eine Normalisierung der Beziehungen und eine Verständigung zwischen Polen und Deutschen nur über gemeinsames Bemühen um Wahrheit erreicht werden kann. Aber ohne subjektive Erfahrung wird historische Wahrheit unvollständig bleiben und subjektive Erfahrung wird nie den Rang historischer Wahrheit einnehmen können.

Mit dieser Aufgabe haben wir vor siebzehn Jahren in Münster unsere Gesellschaft gegründet, in Anerkennung dieses Bemühens hat unsere Gesellschaft vor sieben Jahren den gemeinsamen Deutsch-Polnischen Preis der Regierungen Polens und Deutschlands erhalten. Auf unserem nächsten, dem 18. Symposium in Oppeln werden wir diesen Weg fortsetzen.

In Oppeln werden wir Themen aufgreifen, die schon lange in unserer Gesellschaft eine Rolle gespielt haben und diskutiert worden sind, denn, „das Bedürfnis mit der eigenen Vergangenheit und der der Vorfahren, mit den materiellen und immateriellen Spuren der Zeitläufe eins zu sein, ist ein starkes menschliches Bedürfnis; zahlreiche Werke der Literatur, die mittels Imagination zur ‚Apokatastasis‘ führen, zur Wiederherstellung der eigenen Existenz, entspringen diesem Bedürfnis“ (Maria Cechnicka – Vertriebene aus dem Osten).

musieli opuścić swoje wioski i miasta leżące na terenach Polski wschodniej, Litwy, Białorusi i Ukrainy. Jest również nadal ojczyzną Ślązaków pochodzenia niemieckiego, którzy po zakończeniu wojny nie chcieli, lub nie mogli opuścić swojego kraju. Wielu z nich opuściło Śląsk Opolski w latach 70-tych i nie planuje powrotu na stałe; odwiedza ten region jedynie przy okazji różnych uroczystości: urodzin, komunii, pogrzebów. Natomiast ci, którzy nie wyjechali, chcą tu pozostać. Obydwie te grupy tworzą niezmiernie interesującą niemiecko-polską i równocześnie europejską tożsamość. Niektórzy z nich są członkami naszego Towarzystwa po obydwu stronach granicy. Ze Śląskiem Opolskim wielu ludzi łączy uczucie utraty, ale równocześnie uzyskania nowej tożsamości w wolnej Europie, której granice już nie dzielą, a inspirują do wymiany i spotkania. W tym właśnie miejscu będziemy wspólnie dyskutować: Polacy i Niemcy, o tożsamości, zdrowiu psychicznym i jego powiązaniu z zawiłościami historycznymi i rzeczywistością tak złożoną, jaką zaklinał w swoich wierszach poeta wizjoner. Do zobaczenia w Opolu,

Wasi Andrzej Cechnicki i Fryderyk Leidinger

„Du meine Heimat! Du bist wie die Gesundheit!“
Kaum etwas reicht so weit durch alle Schichten des Individuums, wie die Identifikation mit Sprache, Religion, Kultur, mit Orten und Landschaften, mit Familie und Gesellschaft. Was bedeuten Flucht, Zwangsumsiedlung und Vertreibung für die seelische Gesundheit der Betroffenen? Wie traumatisch sind die Erfahrungen der erzwungenen Migration und wie werden die Traumata überwunden? Welche Chancen liegen aber auch im Ankommen, in der Errettung aus Krieg, Not und Unterdrückung, welche die häufigsten Gründe für die Migration unserer Tage sind?

„Wer dich noch nicht verloren hat, der hat dich nicht gekannt.“ Das Oppelner Schlesien war Schauplatz der dramatischen und blutigen Konflikte des vergangenen Jahrhunderts. Heute ist es die Heimat für die Nachkommen der Menschen, die nach dem letzten großen Krieg ihre Dörfer und Städte im ehemaligen Ostpolen, Litauen, Belarus und Ukraine verlassen mussten. Und immer noch Heimat für viele deutschstämmige Schlesier, die nach dem Ende des Krieges ihr Land nicht verlassen konnten oder wollten. Viele von ihnen sind dann in den 70er Jahren gegangen. Soweit sie gingen, wollen sie heute nicht wieder zurück, außer zu den vielen Gelegenheiten wie Geburtstag, Kommunion, Beerdigungen; und so weit sie blieben, wollen sie jetzt nicht mehr weg und beide bilden eine interessante deutsch-polnische, europäische Brückenidentität aus. Viele solcher Menschen sind unsere Mitglieder auf beiden Seiten.

Mit dem Oppelner Schlesien verbindet sich für viele Menschen die Erfahrung von Verlust, aber auch der Gewinn einer neuen Identität in einem freiheitlichen Europa, dessen Grenzen nicht mehr trennen, sondern zum Austausch und zur Begegnung einladen. An diesem Ort werden wir – Polen und Deutsche gemeinsam – diskutieren: über Identität und seelische Gesundheit und ihren Zusammenhang mit der so komplizierten Geschichte und der so komplizierten Wirklichkeit, die der visionäre Dichter in seinen Versen beschworen hat.

Herzlich Willkommen auf unserem Symposium in Opole!

Eure Andrzej Cechnicki und Friedrich Leidinger

**Witam serdecznie
Herzlich Willkommen**

Z wielką przyjemnością wyrażam zgodę na objęcie patronatem honorowym organizowanej przez Wojewódzki Specjalistyczny Zespół Neuropsychiatryczny im. św. Jadwigi konferencji poświęconej tematyce: „Utrata i zdrowie psychiczne. Pozbawiony ojczyzny – uciekinier, emigrant... i przybysz?“, która odbędzie się w ramach działalności Polsko – Niemieckiego Towarzystwa Zdrowia Psychicznego. Wierzę, że zakładane przez organizatorów jak i uczestników konferencji, cele zostaną osiągnięte, a organizacja konferencji na terenie Województwa Opolskiego wpłynie na kształtowanie prawidłowych postaw społecznych społeczności lokalnej i międzynarodowej oraz rozwój współpracy i procesu pojednania społeczności międzynarodowej. Doceniając zaangażowanie i trud wkładany w organizację konferencji życzę powodzenia w osiągnięciu oczekiwanych rezultatów. Za pośrednictwem Państwa serdecznie zapraszam członków Polsko – Niemieckiego Towarzystwa Zdrowia Psychicznego z Niemiec i z Polski do odwiedzenia Opolszczyzny i poznania pięknych zakątków naszego regionu.

Józef Sebesta
Marszałek Województwa Opolskiego

Mit großer Freude übernehme ich die Ehrenschildherrschaft über die Tagung der Deutsch-Polnischen Gesellschaft für Seelische Gesundheit, die den Titel „Verlust und seelische Gesundheit. Heimatlos – geflüchtet, vertrieben, ausgewandert... und angekommen?!“ trägt und die vom Neuropsychiatrisches Fachzentrum „St. Hedwig aus Schlesien“ organisiert wird. Ich bin überzeugt, dass die Ziele der Tagung erreicht werden, und dass es dank der Wahl des Tagungsortes zu einer positiven Entwicklung in unserer internationalen Zusammenarbeit und in der öffentlichen Meinung unserer Mitbürger kommen wird. Ich schätze die Arbeit und Bemühungen, die mit der Organisation einer solcher Tagung verbunden sind, hoch ein und wünsche Ihnen viel Erfolg damit. Ich lade die Mitglieder der Deutsch-Polnischen Gesellschaft für Seelische Gesundheit aus Deutschland herzlich nach Oppeln in Polen ein und empfehle, den Besuch auch auf das schöne Umland von Oppeln auszudehnen.

Józef Sebesta
Marschall der Woiwodschaft Oppeln

Historia i terażniejszość psychiatrii w Opolu Geschichte und Gegenwart der Psychiatrie in Oppeln

Historia rozwoju lecznictwa psychiatrycznego w opolu i województwie opolskim

Województwo opolskie zostało utworzone na początku 1950 roku z peryferyjnych powiatów województwa dolnośląskiego i górnośląskiego. Ziemie Opolszczyzny zamieszkiwała ludność rodzima pozostała po wysiedleniach, jak również ludność napływowa. Tereny północnych i zachodnich powiatów zasiedlono ludnością z terenów wschodnich przedwojennej Polski. Przy stale zwiększającej się liczbie mieszkańców bardzo widoczny był brak jakiegokolwiek struktury organizacyjnej służby zdrowia. Niedostatek materialny i kadrowy był wszechobecny. W województwie opolskim pozostało zaledwie kilku lekarzy i nieliczne pielęgniarki zakonne. Obiekty szpitalne w większości były spalone, a te które jednak przetrwały wojenną pożogę były doszczętnie zniszczone.

Co do psychiatrii lat 1902 - 1945

Psychiatria po II Wojnie Światowej w województwie opolskim, ograniczała się do Szpitala Psychiatrycznego w Branicach. Swoje powstanie zawdzięcza on księdzu biskupowi Józefowi Nathanowi. Biskup Józef Nathan to niewątpliwie jedna z najwybitniejszych postaci Śląska pierwszej połowy XX wieku. Jako cel swojego życia biskup Nathan określił stworzenie zakładu opiekuńczego dla ludzi chorych psychicznie, działającego w sposób nowatorski i wyprzedający swoją epokę - zakładu, w którym chorzy nie zostaną odizolowani od życia zewnętrznego, ale będą mogli uczestniczyć w pracach codziennych i będą mieli kontakt z innymi ludźmi. Udało mu się wybudować zakład dla psychicznie chorych w Branicach, gdzie oprócz budynków w których odbywało się leczenie znajdowało się również laboratorium, apteka i zakłady rehabilitacyjne. Działała tam także drukarnia, warsztaty wytwórcze umożliwiające prace nie tylko przebywającym tam pensjonariuszom, ale także mieszkańcom Branic. Na rzecz zakładów pracowało kilkuset hektarowe gospodarstwo wraz z rzeźnią i młynem. Biskup Nathan intuicyjnie wprowadził terapię zajęciową. Chorzy psychicznie na ile pozwalał im na to stan zdrowia, angażowani byli do prac specjalnie do tego stworzonych placówkach, takich jak warsztaty ślusarskie, stolarskie, kołodziejskie, tkackie, szewskie, krawieckie, masarnicze, piekarskie. Pracowali w ogrodzie i gospodarstwach rolnych. Zakład tym samym był samowystarczalny. Nadwyżki produkcji rolnej i innej sprzedawano na zewnątrz uzyskując w ten sposób dochody na bieżące potrzeby szpitala.

Budowa tego kompleksu rozpoczęła się w roku

Entwicklung der psychiatrischen Versorgung in Stadt und Woiwodschaft Oppeln

Im Jahr 1950 wurde aus den Randgebieten der damaligen Woiwodschaften Niederschlesien und Oberschlesien die Woiwodschaft Oppeln gegründet. Bewohner des Gebietes waren zum Teil die nach der Aussiedlung (Anmerkung der Redaktion: der dort lebenden Deutschen) dort gebliebene, autochthone Bevölkerung und zum Teil neue Einwanderer. Die nordwestlichen Bezirke wurden mit sog. Repatrianten aus Ostpolen besiedelt. Angesichts des Zustroms der Bevölkerung kam es schnell zu einer Zuspitzung des Mangels in der Gesundheitsversorgung. Überall fielen Defizite in den Bereichen von Personal und Ausstattung auf. In der gesamten Woiwodschaft waren nur einige Ärzte geblieben, ebenso wie Nonnen und Krankenschwestern. Mehrere Krankenhäuser waren während des Krieges verbrannt oder restlos verwüstet.

Psychiatrie 1902 - 1945

Hinsichtlich der psychiatrischen Versorgung war nach dem 2. Weltkrieg nur das Psychiatrische Krankenhaus in Branitz erhalten geblieben. Es wurde durch den Bischof Jozef Nathan – eine der bedeutendsten Gestalten im Schlesien der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts – gegründet. Der Bischof träumte von einer psychiatrischen Einrichtung, in der die Betroffenen nicht von der Gesellschaft isoliert würden. Sie sollten normale Kontakte außerhalb des Krankenhauses pflegen und sich an alltäglichen Aktivitäten und Arbeiten beteiligen. Das war damals eine sehr moderne, fast futuristische Idee. Er veranlasste den Bau der psychiatrischen Einrichtung in Branitz, in der außer dem Krankenhaus auch Einrichtungen zur Rehabilitation, eine Apotheke und Laborgebäude entstanden. In einer voll ausgestatteten Druckerei und in handwerklichen Werkstätten konnten nicht nur die Patienten, sondern auch viele Bewohner von Branitz arbeiten. Für die Einrichtung stand auch ein großer Bauernhof (mit ein paar hundert Hektar Fläche) mit einer Metzgerei und einer Mühle zur Verfügung. Rein intuitiv wurde durch Bischof Nathan „Beschäftigungstherapie“ eingeführt. Betroffene, sobald ihr Gesundheitszustand das erlaubte, konnten in vielen Bereichen der Beschäftigung aktiv werden – Weberei, Tischlerei, Schlosselei, Schuhmacherei, Metzgerei und Bäckerei. Sie arbeiteten auch im Garten und im landwirtschaftlichen Bereich. Auf diese Weise war das Krankenhaus Selbstversorger. Überschüsse aus der Produktion wurden nach außen verkauft, das Einkommen

1902, a w 1904 roku w chwili podjęcia pełno profilowej pracy w szpitalu leczyło się tam 105 chorych, a personel składał się z jednego lekarza i 36 siostr pielęgniarek. Podczas II Wojny Światowej szpital został przejęty przez wojsko niemieckie, gdzie stworzono zastępczy lazaret Wermachtu. Okres wojny to także nasilona akcja eksterminacyjna hitlerowców w stosunku do chorych psychicznie – chorzy psychicznie byli unicestwiani w obozach zagłady. Taki los spotkał także około 500 chorych z zakładu w Branicach. Wywieziono ich pod pretekstem rozlokowania w innych szpitalach psychiatrycznych. Biskup Nathan dowiedziawszy się o tym używając swoich wpływów już nie dopuścił do podobnej sytuacji. Pod koniec wojny lazaret został ewakuowany w głąb Niemiec, a w szpitalu pozostało około 500 chorych, dodatkowo przybyło jeszcze 600 chorych z ewakuowanego szpitala psychiatrycznego w Rybniku. Po wojnie odbudowa zniszczeń zakładu trwała do lat pięćdziesiątych. Biskup Nathan kierował szpitalem do grudnia 1946 roku.

Psychiatria w Regionie po 1949 r.

Ostatecznie 12 października 1949 roku szpital przeszedł na własność Państwa. Co prawda w czasie działań wojennych kilka pawilonów tego szpitala zostało zniszczonych, a w tych, które ocalały pozostali przewlekle chorzy, jednak szpital istniał. W latach 50-tych w Branicach uruchomiono również szkołę instruktorów terapii zajęciowej i kursy dla przyuczonych pielęgniarek. Szpital w Branicach stał się wkrótce bazą zatrudniająca i szkoląca lekarzy psychiatrów dla Opola i całego województwa opolskiego. W latach 70-tych Szpital w Branicach liczył ponad 2000 łóżek. W chwili obecnej ogólna liczba łóżek wynosi 393, w tym mieści się: psychiatria ogólna, psychiatria sądowa, lecznictwo odwykowe, Zakład Opiekuńczo-Leczniczy i Oddział Rehabilitacji Neurologicznej. W Opolu pierwsza Poradnia Zdrowia Psychicznego została obsadzona przez lekarzy psychiatrów dopiero w 1953 roku. W latach 60-tych powstała w Opolu Wojewódzka Przychodnia Zdrowia Psychicznego i Przychodnia Odwykowa. Następnie utworzono Poradnię Psychiatryczną dla Dzieci i Młodzieży oraz poradnię psychiatryczną w Przychodni Obwodowej PKP w Opolu.

Tak więc, dzięki ośrodkowi w Branicach można było zorganizować w Opolu pełne zabezpieczenie poradnictwa psychiatrycznego. Oprócz tego zorganizowano lecznictwo psychiatryczne w całym województwie opolskim i tak rozpoczęto na początku lat 60-tych tworzenie poradni psychiatrycznych w miastach powiatowych. W wyniku likwidacji oddziału zakaźnego Szpitala w Głuchołazach uruchomiono tam oddział psychiatryczny, który obecnie mieści

nutzte man für laufenden Bedarf der Einrichtung. Die Bauarbeiten für diesen Komplex begannen im Jahr 1902, und 1904, nach der Eröffnung, wurden dort 105 Patienten behandelt, betreut von einem Arzt und 36 Ordens-Krankenschwestern. Während des 2. Weltkrieges wurde das Krankenhaus von der Wehrmacht besetzt und als Ersatzlazarett genutzt. In dieser Zeit wurden zahlreiche psychisch Kranke von den Nazis umgebracht. Es sind nicht viele Patienten aus Branitz diesem Schicksal entkommen – etwa 500 Patienten wurden unter dem Vorwand der Verlegung in andere Krankenhäuser in Konzentrationslager abtransportiert. Als Bischof Nathan dies erfuhr, nutzte er all seinen Einfluss, um weitere Transporte zu verhindern. Kurz vor dem Ende des Kriegs wurde das Lazarett nach Deutschland evakuiert. Es waren 500 Patienten im Krankenhaus geblieben und bald kamen noch 600 Patienten aus dem evakuierten Psychiatrischen Krankenhaus Rybnik hinzu. Die Renovierung der Gebäude nach dem Krieg dauerte bis in die 50er-Jahre. Bischof Nathan leitete die Einrichtung bis Dezember 1946.

Psychiatrie in der Region ab 1949.

Am 12. Oktober 1949 wurde das Krankenhaus in eine staatliche Einrichtung umgewandelt. Obwohl einige Gebäude im Krieg zerstört wurden, blieben die meist chronisch kranken, Patienten in den restlichen Räumlichkeiten und der Krankenhausbetrieb ging weiter. In den 50er-Jahren wurde in Branitz (jetzt: Branice) eine Schule für Ergotherapeuten und Krankenschwestern eröffnet. Das Krankenhaus Branice wurde bald zu einem Zentrum der psychiatrischen Weiterbildung für Ärzte aus Oppeln und aus der ganzen Region. In den 70er-Jahren gab es dort über 2000 stationäre Betten. Derzeitig sind es noch 393 Betten, darunter Abteilungen für Allgemeine Psychiatrie, Forensik, Sucht, Pflege- und Förderzentrum, Neurologische Rehabilitation. Die erste Psychiatrische Ambulanz in Oppeln wurde 1953 eröffnet. In den 60er-Jahren wurde eine Ambulanz für Psychiatrie und Suchterkrankungen in der Woiwodschaft eröffnet. Später kam noch eine Psychiatrische Ambulanz für Kinder und Jugendliche, eine Psychiatrische Ambulanz und die Oppelner Psychiatrische Abteilung der Bezirksambulanz für Mitarbeiter der polnischen Staatsbahn hinzu. Auf diese Weise konnte man in Oppeln dank der Einrichtung in Branice eine vollständige psychiatrische Versorgung aufbauen. Darüber hinaus betraf diese Entwicklung auch die ganze Woiwodschaft Oppeln. Zu Beginn der 60er-Jahre wurden allmählich neue Ambulanzen in den Bezirksstädten eröffnet. In einem Somatischen Krankenhaus in Głuchołazy wurde eine Station für Infektionserkrankungen

40 łóżek. Aktualnie istnieje w Głucholazach również oddział psychosomatyczny – 38 łóżek. W latach 60-tych przejęto pałac w Mosznej, którego remont i adaptację wykonywała brygada remontowa z Branice. W czerwcu 1972 roku remont zakończono i w ten sposób powstał Ośrodek Leczenia Nerwic. W 1961 roku przejęto zamek w Woskowicach Małych, który również wymagał remontu i adaptacji, gdyż planowano utworzenie w nim Ośrodka Leczenia Odwykowego. Przed kilku laty został zorganizowany i uruchomiony w obiekcie powojuskowym oddział psychiatryczny w Brzegu (25 łóżek i 17 miejsc na oddziale Dziennym). W Nysie natomiast uruchomiono Dzienny Oddział Psychiatryczny (30 miejsc).

Historia powstania Wojewódzkiego Specjalistycznego Zespołu Neuropsychiatrycznego w Opolu

Decydującą rolę w powstaniu szpitala Neuropsychiatrycznego w Opolu odegrał Opolski Oddział Społecznego Komitetu Przeciwalkoholowego. Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Opolu podjęło uchwałę o opodatkowaniu kwotą 2-ch złotych każdej butelki wódki. Powołano też Społeczny Komitet Budowy Ośrodka Odwykowego dla Alkoholików. Z nalepek na wódkę uzyskano sporo, bo $\frac{3}{4}$ kosztów budowy. Pozostałość dofinansował ówczesny Minister Zdrowia i w 1972 roku wybudowano szpital. Dnia 14 grudnia 1972 roku przeniesiono całość Wojewódzkiej Przychodni Zdrowia Psychicznego, a następnie podjęto dostosowanie Ośrodka dla Alkoholików do potrzeb szpitala neuropsychiatrycznego. W lutym 1973 roku dokonano przeprowadzki oddziału neurologii ze Szpitala Wojewódzkiego do naszego obiektu. Kolejno uruchamiano pozostałe oddziały szpitalne. W dalszej kolejności uruchomiono psychiatryczny oddział dzienny. Poradnie zdrowia psychicznego: miejską i powiatową oraz poradnie neurologiczne przeniesiono pod wspólny dach.

Organizacja i funkcjonowanie ambulatoryjnego i stacjonarnego leczenia psychiatrycznego oraz rehabilitacji psychiatrycznej w opolu i w województwie – stan aktualny

Aktualnie szpital nasz świadczy usługi stacjonarne, ambulatoryjne, konsultacyjne z zakresu psychiatrii i neurologii a także szkoleniowe i orzecznicze dla całego województwa opolskiego (jedno milionowa populacja). Od dnia 16 października 2006 roku przybrał nazwę Wojewódzkiego Specjalistycznego Zespołu Neuropsychiatrycznego im. św. Jadwigi Śląskiej. Zespół liczy 313 łóżek szpitalnych i 30 miejsc w Oddziale Dziennym, zatrudniamy 357 pracowników. W zakresie psychiatrii funkcjonują 3 oddziały ogólnopsychiatryczne dla dorosłych (166 łóżek), jeden oddział dla dzieci i młodzieży (18 łóżek) i Oddział

in eine Psychiatrische Station umgewandelt – derzeit mit 40 stationären Betten. In Glucholazy gibt es zusätzlich noch eine Psychosomatische Station mit 38 Betten. Ebenfalls in den 60er-Jahren wurde das Palais in Moszna von Mitarbeitern aus Branice renoviert und als Zentrum für die Behandlung neurotischer Störungen eingerichtet. Erste Patienten wurden dort 1972 aufgenommen. 1961 wurde ein Schloss in Woskowitz Małe übernommen – auch zum Zweck der Renovierung und Einrichtung als Zentrum für Suchtbehandlung. Vor einigen Jahren wurde in ehemaligen Armee-Gebäuden in Brzeg eine Psychiatrische Abteilung mit 25 stationären und 17 tagesklinischen Plätzen eingerichtet und in Nysa eine Tagesklinik für 30 Patienten eröffnet.

Die Geschichte des Neuropsychiatrischen Fachzentrums der Woiwodschaft Oppeln

Eine entscheidende Rolle für die Entstehung des Neuropsychiatrischen Krankenhauses in Oppeln spielte die Abteilung des Öffentlichen Antialkohol Komitees in Oppeln. Das Präsidium der Regionalen Verwaltungsbehörden hatte durch einen Beschluss jede Flasche Wodka mit einer Zusatzsteuer von 2 Zloty belegt und es wurde ein öffentliches Komitee für die Entwicklung des Suchtzentrums gegründet. Aus dieser neuen Steuer wurden bis zu 75% der Baukosten bestritten. Die fehlende Summe wurde vom Gesundheitsministerium finanziert und letztendlich 1972 das neue Krankenhaus gebaut. Am 14. Dezember 1972 wurde dort die Psychiatrische Ambulanz der Woiwodschaft eröffnet und man fing an, die Abteilung für Alkoholranke zu gestalten. Im Februar 1973 zog eine Neurologische Station aus einem anderen Krankenhaus dort ein. Danach wurde die Psychiatrische Tagesklinik eröffnet und drei, bis dato getrennt untergebrachte, Ambulanzen (städtische, regionale psychiatrische und eine neurologische) wurden unter einem Dach vereint.

Wie ist die ambulante und stationäre psychiatrische Behandlung und Rehabilitation in Oppeln und der Woiwodschaft organisiert? Was ist der aktuelle Stand?

Derzeit bietet unser Krankenhaus ambulante und stationäre Versorgung und Beratung in den Bereichen von Psychiatrie und Neurologie, und zusätzlich gilt es als ein wichtiges Zentrum für Weiterbildung und Begutachtung für die ganze Woiwodschaft Oppeln (d.h. für eine Bevölkerungszahl von 1 Million). Seit dem 16. Oktober 2006 ist sein Name „Neuropsychiatrisches Fachzentrum St. Hedwig aus Schlesien“. Es verfügt über 313 vollstationäre und 30 teilstationäre Betten und bietet Arbeitsplätze für 357 Mitarbeiter. Es gibt drei Allgemeinpsychiatrische Stationen für Erwachsene (166 Betten),

Dzienny. Ogólna liczba pacjentów hospitalizowanych w oddziałach psychiatrycznych w roku 2006 wynosiła 2250 w tym dzieci i młodzieży – 242, dorosłych – 2008. Średni czas pobytu w oddziałach całodobowych dla dorosłych wynosi 29,2 dla dzieci i młodzieży – 13,7, w oddziale dziennym psychiatrycznym - rehabilitacyjnym – 51,4, a w oddziale dziennym nerwic – 58,9. Lecznictwo ambulatoryjne zapewnia ciągłość procesu terapii i poprawia współpracę między terapeutą (lekarz, psycholog) a pacjentem i rodziną. Pielęgniarki środowiskowe aktywnie współpracują z lekarzami psychiatrami i zgodnie z ich zaleceniami odbywają wizyty w środowisku rodzinnym czy w domu pacjenta pomagając im w załatwianiu różnych spraw socjalnych i zawodowych, życia codziennego, wykonują iniekcje itd. Dysponujemy własnym laboratorium oraz pracownikami diagnostycznymi. We wszystkich oddziałach prowadzona jest społeczność terapeutyczna. W oddziale leczenia depresji poza farmakoterapią prowadzona jest terapia grupowa i indywidualna w oparciu o terapię poznawczo – behawioralną, leczone są tam jednak wszystkie formy depresji. Stosuje się tu również fototerapię, a w sytuacjach szczególnych – sejsmoterapię (EW). W Oddziale Dziennym poza farmako – i psychoterapią prowadzone są w ramach pododdziału rehabilitacyjnego intensywne oddziaływania rehabilitacyjne głównie pacjentów z rozpoznaniem schorzeń z kręgu schizofrenii rezydualnej, depresji poschizofrenicznej mające pomóc im w powrocie do normalnego życia rodzinnego i zawodowego. W pododdziale dziennym leczenia zaburzeń lękowych odbywa się terapia indywidualna i grupowa o orientacji psychodynamicznej z elementami terapii behawioralnej i poznawczej. W oddziale psychiatrycznym dla dzieci i młodzieży poza farmako- i psychoterapią prowadzona jest terapia rodzin, która rozpoczyna się w oddziale a następnie kontynuowana jest w warunkach ambulatoryjnych. W oddziale psychiatrii dzieci i młodzieży pracuje również logopeda zajmujący się terapią dysleksji i innych wybiórczych deficytów szkolnych. Dzieci mają możliwość uczestniczenia w zajęciach szkolnych i przedszkolnych organizowanych w ramach szpitala. W proces leczenia staramy się również włączyć rodziny pacjentów zwłaszcza tych z rozpoznaniem schizofrenii dla których organizowane są dwa razy w miesiącu spotkania i zajęcia psychoedukacyjne i wspierające. Ideą przyświecającą powstaniu tej inicjatywy był fakt, że choroba jaka jest schizofrenia, dotyka nie tylko pacjenta, ale całą rodzinę. Spotkania rodzin mają na celu wzajemną edukację dotyczącą samej choroby, jej skutków, jak i sposobów radzenia sobie z nimi oraz wsparcie w sytuacjach najtrudniejszych, dzielenie się doświad-

eine Station für Kinder- und Jugendpsychiatrie (18 Betten) und eine Tagesklinik. 2006 wurden auf den Psychiatrischen Stationen insgesamt 2250 Patienten behandelt (2008 Erwachsene und 242 Kinder und jugendliche Patienten). Die durchschnittliche Verweildauer im stationären Bereich betrug 29,2 Tage für Erwachsene, 13,7 Tage für Kinder und Jugendliche, in der Tagesklinik/Reha 51,4 Tage und in der Tagesklinik zur Behandlung neurotischer Störungen 58,9 Tage. Als Teil der ambulanten Behandlung werden auch Kontakte mit den Angehörigen gepflegt. Ausgebildete Pflegekräfte machen auch, nach Bedarf und Absprache mit dem behandelnden Arzt, Hausbesuche bei den Patienten und helfen ihnen bei sozialen, beruflichen und anderen Angelegenheiten (z.B. machen sie auch die Depot-Injektionen). Wir haben unser eigenes Labor und alle wichtigen diagnostische Möglichkeiten. Alle Stationen arbeiten nach dem Prinzip der Therapeutischen Gemeinschaft. Auf der Depressionsstation wird außer der psychopharmakologischen Behandlung kognitiv-behaviorale Einzel- und Gruppentherapie angeboten. Alle Arten der Depression werden dort behandelt. Es werden auch Licht-, und in besonderen Fällen – Elektrokrampftherapien durchgeführt. In der Tagesklinik, werden zusätzlich intensive rehabilitative Maßnahmen angeboten – besonders für die Patienten mit einer schizophrener Residuumssymptomatik und postpsychotischer Depression. Dadurch soll der Prozess der sozialen und beruflichen Wiedereingliederung erleichtert und beschleunigt werden. In der Abteilung für Angststörungen der Tagesklinik wird Einzel- und Gruppentherapie eingesetzt – vor allem psychoanalytische Therapie mit verhaltenstherapeutischen Elementen. Familientherapie sowohl für Erwachsene als auch für Kinder und Jugendlichen wird bereits im stationären Rahmen begonnen und nach der Entlassung ambulant fortgesetzt. Kinder und Jugendliche mit Legasthenie und anderen selektiven Lerndefiziten können auch logopädisch betreut werden. Die Kinder können ihren Schulunterricht bei uns ununterbrochen fortführen. Für die Angehörigen findet zweimal im Monat eine Psychoedukations- und Unterstützungssgruppe statt. Familienmitglieder und Freunde unserer Patienten können dabei ihre Erfahrungen austauschen, und sich gegenseitig unterstützen. Alle Angehörigen können an dieser Gruppe teilnehmen, unabhängig davon, ob ihre betroffenen Familienmitglieder sich derzeit in unserer Behandlung befinden oder ob sie bereits entlassen wurden. Seit September 2005 existiert in unserem Krankenhaus ein Verein „Unterstützung und Fürsorge“. Jeden Freitag trifft sich in unserer Tagesklinik der Pa-

zeniami przez osoby, które już przeszły podobne sytuacje, znalazły drogę wyjścia i mogą ją wskazać innym, a za jakiś czas być może one znowu skorzystają ze wsparcia tych, którym obecnie pomogły, „po prostu jak w życiu”. Na spotkania może przyjść każdy członek rodziny chorego bez względu na to czy on jest, czy był leczony w szpitalu. Od września 2005 roku zarejestrowane jest w szpitalu Stowarzyszenie Ochrony Zdrowia Psychicznego „Wsparcie i troska”. W Oddziale Dziennym naszego zespołu odbywają się co piątek spotkania „Klubu Pacjenta”. Początki klubu datują się na 1995 rok. Inicjatorami byli pracownicy tutejszego oddziału dziennego, ale potrzebę podyktowali sami pacjenci w czasie zajęć, jak i po zakończeniu pobytu w oddziale, kiedy to przychodzili w odwiedziny, relacjonowali różne większe i mniejsze wydarzenia ze swojego życia, pytali o to, co słychać u nas w szpitalu. Zapraszamy zarówno pacjentów, ich rodziny, jak i osoby, które chciałyby, pokonując własny lęk i uprzedzenia, poznać i zbliżyć się do chorych, przekonać się, że mają wiele do zaoferowania – sami potrzebują miłości i akceptacji, ale poprzez cierpienie, jakiego doświadczają na co dzień, są też bardzo wrażliwi na ból innych osób i potrafią je wesprzeć w trudnych chwilach. Personel pielęgniarski aktywnie prowadzi treningi behawioralne we wszystkich oddziałach psychiatrycznych. Są nimi: trening budżetowy, higieniczny, lekowy, kulinarny, umiejętności społecznych. Psycholodzy oprócz działalności diagnostycznej prowadzą psychoterapię indywidualną i grupową, zajęcia z psychorysunku, psychodramy, psychoedukację, treningi objawów zwiastunowych w schizofrenii, interwencje kryzysowe. W zespole odbywają się również zajęcia z biblioterapii oraz dramatoterapii i teatroterapii. W 2004 roku powstała w Zespole grupa teatralna pod nazwą „W drodze”. Od 1999 roku intensywnie rozwijamy w szpitalu różne formy arteterapii. W ramach działalności pracowni arteterapii organizowane są wystawy prac pacjentów, które staramy się zaprezentować poza szpitalem (kino, filharmonia, muzeum, hotel). Od 2002 roku uczestniczymy w światowym programie „Schizofrenia Otwórzcie Drzwi”. Staramy się w ten sposób poprawić świadomość społeczeństwa na temat chorób psychicznych, zwiększyć tolerancję społeczną wobec naszych chorych i zmniejszyć lęk przed psychiatrą. W listopadzie 2005 roku została powołana w naszym Zespole Opolska Filia Sekcji Naukowej Psychiatrii Środowiskowej i Rehabilitacji PTP w celu rozwoju współpracy z wieloma środowiskami (Pomoc Społeczna, organizacje pozarządowe, Urzędy Pracy, organizacje społeczne, przedstawiciele samorządów lokalnych, Stowarzyszenie Rodzin Pacjentów, przedstawiciele szkół, uczelni)

tientenklub. Der Klub existiert schon seit 1995 als Reaktion auf die Nachfrage der Patienten, die oft nach Abschluss der Behandlung regelmäßig zu Besuch kamen, von ihren alltäglichen Erfahrungen in häuslicher Umgebung erzählten, und auch wissen wollten wie es den therapeutischen und pflegerischen Teammitgliedern geht. Es werden zu dem Klub nicht nur Betroffene und Angehörige eingeladen – er ist auch offen für Menschen, die neue Erfahrungen machen wollen und für diejenigen, die anderen helfen möchten, auch wenn dies vielleicht erst mit Bewältigung eigener Ängste und Vorurteile verbunden ist. Auf allen Allgemeinpsychiatrischen Stationen ist das Pflegeteam aktiv am Verhaltenstraining beteiligt. Dazu kann man Budget-, Hygiene-, Medikations-, Koch-, Sozial- und Kompetenztraining zählen. Unsere Psychologen beschäftigen sich neben den diagnostischen Tätigkeiten mit Einzel- und Gruppenpsychotherapie, Gestalttherapie, Psychodrama, Psychoedukation und Krisenintervention. Darüber hinaus werden auch Biblio-, Drama- und Theatertherapie angeboten. 2004 wurde eine Theatergruppe mit dem Namen „Auf dem Weg“ gegründet.

Seit 1999 wird unser kunsttherapeutisches Angebot ständig erweitert. In Rahmen der Kunsttherapie werden die Werke der Patienten gesammelt und auf verschiedenen Kunstausstellungen präsentiert (z.B. in Kinos, im Museum, in der Philharmonie, in Hotels). Seit 2002 nehmen wir am Internationalen Tag „Schizophrenie – Open the door“ teil. Dadurch wollen wir aktiv die öffentliche Meinung zu psychischen Krankheiten beeinflussen und gestalten, um die Angst vor der Psychiatrie zu reduzieren.

Im November 2005 wurde in unserer Einrichtung eine Wissenschaftliche Filiale der Sozialpsychiatrischen und Rehabilitativen Abteilung der Polnischen Psychiatrischen Gesellschaft eröffnet. Zu Aufgaben dieser Filiale gehört die Koordination der Zusammenarbeit vieler verschiedener Einrichtungen und Organisationen (u.a. Sozialhilfe, Wohltätigkeitsverbände, lokale Behörden, Angehörigenverbände, Schulen, Universitäten) die zur Entwicklung der modernen Psychiatrie beitragen können. Einige unserer Prioritäten sind die Erarbeitung neuer, sozialpsychiatrischer Projekte und die Verbesserung des Unterstützungsnetzwerks für Betroffene und Angehörige. Darunter verstehen wir u.a.: die Gründung von Tagesstätten, Rehahäusern, betreutem Wohnen, moderne Rehabilitationsprogramme, professionelle Reha- und Weiterbildungsmaßnahmen. Damit möchten wir uns weiter sowohl für die Stadt Oppeln als auch für die ganze Region engagieren.

odpowiedzialnymi za rozwój nowoczesnej opieki środowiskowej dla naszych pacjentów i stworzenie systemu wsparcia. Wypracowanie środowiskowych programów, oraz dalszy rozwój szeroko rozumianego systemu wsparcia dla pacjentów i ich rodzin poprzez utworzenie: warsztatów terapii zajęciowej, dziennych domów samopomocowych, mieszkań chronionych, hostelu, twórczych kreatywnych programów rehabilitacyjnych, zakładów aktywności zawodowej, ośrodków szkoleniowo – edukacyjnych, stanowi priorytetowe zadanie, które chcielibyśmy zrealizować w ramach organizacji ochrony zdrowia psychicznego w naszym mieście i w regionie. Od 1992 roku nawiązaliśmy partnerstwo z Kliniką Psychiatryczną im. H. Prinzhorna w Hemer. W ramach działalności między naszymi ośrodkami corocznie organizowane są wspólne konferencje naukowo – szkoleniowe w Opolu i w Niemczech a także podejmujemy wiele wspólnych inicjatyw (np. wystawy plastyczne naszych pacjentów, czy projekty teatralne). Systematycznie obywa się też wymiana personelu medycznego między naszymi szpitalami. Od 2000 roku nawiązaliśmy współpracę ze Szpitalem Psychiatrycznym i Kliniką Psychiatryczną we Lwowie, od 2004 roku również z Kliniką Psychiatryczną w Ołomuńcu (Czechy), a od 2005 roku z Instytutem Neurologii i Psychiatrii w Charkowie (Ukraina), oraz z Kliniką Neurologii i Psychiatrii w Bonn. Wszystkie te partnerstwa oceniamy pozytywnie – dają możliwość wymiany doświadczeń klinicznych, wiedzy teoretycznej, pozwalają na zaczerpnięcie nowych inicjatyw terapeutycznych, skorzystania z dobrych doświadczeń innych ośrodków, a także wprowadzenia nowych rozwiązań organizacyjnych i administracyjnych w szpitalu.

Maria Waloszek-Brzozoń i Krzysztof Nazimek

Maria Waloszek-Brzozoń

Im Jahr 1992 ist eine Partnerschaft unserer Klinik mit der Psychiatrischen Prinzhorn-Klinik in Hemer entstanden. Im Rahmen dieser Partnerschaft werden jedes Jahr gemeinsame wissenschaftliche Konferenzen in Opoln und in Deutschland organisiert. Darüber hinaus werden andere gemeinsame Projekte durchgeführt, wie z.B. Kunstausstellungen der Werke unserer Patienten, Theateraufführungen. Regelmäßig kommt es auch zum fachlichen Austausch auf Mitarbeiterebene. Seit 2000 besteht eine Zusammenarbeit mit der Psychiatrischen Klinik und dem Krankenhaus in Lemberg in der Ukraine, seit 2004 mit der Psychiatrischen Klinik in Olomuniec (in Tschechien) und im Jahr 2005 sind neue Partnerschaften entstanden – mit dem Institut für Psychiatrie und Neurologie in Charkow (Ukraine) und mit der Klinik für Psychiatrie und Neurologie in Bonn. All die Partnerschaften geben uns die Möglichkeit, unsere klinischen und wissenschaftlichen Erfahrungen mit den Partnern zu vergleichen und auszutauschen Dies bedeutet für uns eine erhebliche Bereicherung bedeutet, dank derer z.B. neue organisatorische und administrative Lösungen in unserer Einrichtung eingeführt werden.

Maria Waloszek-Brzozoń und Krzysztof Nazimek

Krzysztof Nazimek

**Co nas łączy, co nas dzieli. Krótka historia Śląska w ramach przygotowania do zjazdu.
Unterschiede und Gemeinsamkeiten – Eine kleine Geschichte Schlesiens zur Reisevorbereitung**

Śląsk należał w czasie swojej ponad tysiącletniej historii do różnych Państw łącząc historyczne dziedzictwo wielu narodów i dynastii. W IX wieku był Śląsk częścią Księstwa Wielkomo-rawskiego, pod koniec X wieku Śląsk został zdobyty przez księcia piastowskiego Mieszka I dostając się w ten sposób pod panowanie polskie. Bardzo znaczące dla rozwoju Śląska w owym czasie było utworzenie Biskupstwa Wrocław w roku 1000. Piastowska Polska w połowie XII wieku została podzielona, jako spadek, na księstwa (dzielnice), rozpoczyna to niezależny od Polski, historyczny rozwój Śląska. W XII wieku zapoczątkowali Śląscy Książęta Piastowscy zasiedlanie swojego kraju przez Niemców, którzy dzięki swojej szerokiej wiedzy rolniczej i rzemieślniczej przyczynili się do rozwoju tej ziemi:

Wejście Śląska w historię Cesarstwa Niemieckiego rozpoczyna przekazanie Księstwa Śląskiego przez króla polskiego Kazimierza Wielkiego w roku 1335 Czechom. W miastach i szczególnie na terenach Dolnego Śląska rozszerza powszechnie użycie języka niemieckiego. Na Górnym Śląsku obok języka niemieckiego używane są również słowiańskie dialekty i j. polski. W 1526 przechodzą Czechy, a w związku z tym i Śląsk pod panowanie Habsburgów i około 200 lat pozostają pod wpływem Wiednia. Śląski Barok ze swoimi zamkami, kościołami i religijnymi pomnikami powstawał w okresie, który zakończył się zdobyciem Śląska przez króla Pruskiego Fryderyka Wielkiego w 1740 roku. Dla Górnego Śląska, który w swoim rozwoju wciąż pozostawał za Dolnym Śląskiem rozpoczął się czas szybkiego rozwoju gospodarczego. Korzyści z gwałtownego rozwoju przemysłu, szczególnie górnictwa w okolicach Gliwic i Katowic czerpie również Śląsk Opolski min. dzięki rozwojowi infrastruktury i wzrastającemu zasiedleniu. Nowa pruska, protestancka władza doprowadza jednak do wielu kulturalnych przeciwieństw wśród katolickiej większości górnego Śląska. Po utworzeniu Rzeszy w 1871 r. wyraziło się to zjawisko szczególnie w postaci „Kulturkampf”. Używany we wschodniej części Opolszczyzny słowiański dialekt (zwany również „Wasserpolsch“, „gwarą śląską“) utrzymał się jednak w silnie wymieszanym społeczeństwie i można go również dzisiaj usłyszeć. Polscy nacjonałści wykorzystali część restrykcyjnej pruskiej polityki dążąc do ponownego powstania niezależnego państwa polskiego i włączenia w jego tereny Śląska. Po pierwszej wojnie światowej o przynależności państwowej Śląska zgodnie z uchwałą Ligi Narodów miał zadecydo-

Schlesien gehörte in seiner rund tausendjährigen Geschichte zu den verschiedensten Reichen und Staaten und vereinigt so das historische Erbe vieler Völker und Dynastien. Bereits im 9. Jahrhundert wurde Schlesien teil des Großmährischen Reiches, am Ende des 10. Jahrhunderts eroberte der Piastenprinz Mieszko I. Schlesien, wodurch dieses unter polnische Herrschaft geriet. Entscheidend für die Entwicklung war in dieser Zeit besonders die Errichtung des Bistums Breslau im Jahre 1000. Das piastische Polen wurde Mitte des 12. Jahrhunderts durch Erbteilung in Herzogtümer aufgeteilt, womit eine unabhängige geschichtliche Entwicklung Schlesiens von Polen einhergeht. Die schlesischen Piastenherzöge leiteten im 13. Jahrhundert auch die Besiedlung ihres Landes durch Deutsche ein, die mit ihren erweiterten agrarischen und handwerklichen Kenntnissen zum Fortschritt des Landes beitragen sollten. Der Eintritt Schlesiens in die deutsche Reichsgeschichte beginnt mit der Abtretung der schlesischen Herzogtümer an Böhmen durch den polnischen König Kasimir III. im Jahre 1335. Zunehmend setzte sich in den Städten und auf dem niederschlesischen Land die deutsche Sprache durch. In Oberschlesien blieben slawische Dialekte und das Polnische neben dem Deutschen erhalten.

1526 fiel Böhmen und damit auch Schlesien an die Habsburger und blieb rund 200 Jahre lang unter dem Einfluss Wiens. Der schlesische Barock mit seinen Schlössern, Kirchen und religiösen Denkmälern fällt in diese Periode, die mit der Eroberung Schlesiens durch den Preußenkönig Friedrich den Großen 1740 ihr Ende nahm. Für Oberschlesien, welches in seiner Entwicklung stets hinter Niederschlesien zurücklag, begann mit der preußischen Herrschaft eine rasche wirtschaftliche Entwicklung. Von der Industrialisierung, die sich besonders in der Bergbauregion um Gleiwitz und Kattowitz sprungartig vollzog, profitierte auch das Oppelner Land durch Infrastruktur und zunehmende Besiedlung. Die neue preußische, protestantische Herrschaft führte jedoch auch zu kulturellen Gegensätzen im mehrheitlich katholischen Oberschlesien. Nach der Reichsgründung 1871 äußerte sich dies insbesondere durch den Kulturkampf. Der im östlichen Teil des Oppelner Landes gesprochene slawische Dialekt (auch Wasserpolsch oder Schlonsakisch genannt) konnte sich dennoch in der stark vermischten Bevölkerung halten und ist noch heute zu hören. Polnische Nationalisten machten sich die

wać Plebiscyt. Wschodnia część Górnego Śląska z Katowicami i dużą częścią Okręgu Przemysłowego przypadła Polsce. Zachodnia część Górnego Śląska czyli Opolszczyzna jako nowy okręg została przy Rzeszy Niemieckiej. „Ziemia Hulczyńska“ na południu Górnego Śląska została bez plebiscytu włączona w terytorium nowoutworzonej Czechosłowacji.

Samowolne wytyczenie granic wyzwoлиło konflikty narodowościowe, które przekształciły się w powstania polskich nacjonalistów, które jednak zostały odparte przez niemieckie grupy samoobrony. W czasach Republiki Weimarskiej i narodowego socjalizmu mniejszości po obu stronach granicy wystawione były na działanie bardzo dużego nacisku. Po nieudanej napaści wojsk hitlerowskich na Związek Sowiecki wraz z rozpoczętą ofensywą wojsk Armii Czerwonej na zachód, Alianci coraz częściej zadawali sobie pytania dotyczące nowego porządku Europy po zakończeniu II Wojny Światowej. Tereny na wschód od Odry i Nysy Łużyckiej, a w tym Śląsk miały zostać przyznane Polsce. W ramach tych ustaleń zapadła również decyzja o wysiedleniu wszystkich Niemców, aby wyczyścić etnicznie

teils restriktive preußische Politik zunutze und forderten die Wiedererrichtung eines unabhängigen Polens unter Einschluss Schlesiens. Nach dem 1. Weltkrieg sollte auf Beschluss des Völkerbundes eine Volksabstimmung über den weiteren Verbleib Oberschlesiens beim Deutschen Reich entscheiden. Ostoberschlesien, zu dem auch Kattowitz und große Teile des Industriegebiets gehörten, fiel an Polen, Westoberschlesien, also der Raum Oppeln, konnte als neuer Regierungsbezirk mit Sitz in Oppeln beim Reich bleiben. Das Hultschiner Ländchen im Süden Oberschlesiens fiel ohne Abstimmung an die Tschechoslowakei. Die durch die willkürliche Grenzziehung ausgelösten, nationalen Konflikte entluden sich gewaltsam in Aufständen polnischer Nationalisten, die durch oberschlesische Selbstschutzgruppen abgewehrt wurden. In der Weimarer Zeit und im Dritten Reich sahen sich die Minderheiten beiderseits der Grenze erheblichem Druck ausgesetzt. Mit dem Scheitern des deutschen Überfalls auf die Sowjetunion und dem Vorrücken der Roten Armee nach Westen, befassten sich die Alliierten mit der Frage der Neuordnung Europas nach dem Kriege. Die Gebiete östlich von

Schlesien 1882

tereny. Wypędzenie objęło miliony Ślązaków, wielu z nich tego nie przeżyło. W czasie gdy z terenów Dolnego Śląska wypędzeni zostali niemal wszyscy Niemcy, na Górnym Śląsku nowa polska władza rozpoczęła inną politykę. Fachowcy którzy konieczni byli, aby utrzymać i odbudować gospodarkę powojenną zostali na tych ziemiach zatrzymani. Ludność narodowości niemieckiej za otrzymaną tymczasową możliwość pozostania na tej ziemi, musiała opowiedzieć się za Polską. Jednakże pielęgnacja kultury niemieckiej nie była możliwa. Posługiwanie się, nauczanie języka niemieckiego było zabronione, niemieckie pomniki zostały zniszczone. Ludność niemiecka musiała nauczyć się języka polskiego i współżycia ze swoimi nowymi sąsiadami, wypędzonymi z Kresów Wschodnich Polakami.

Wyjazd do Niemiec był możliwy jedynie w przypadku ucieczki lub łączenia rodzin. Dopiero po przełomie 1989/90 roku stworzone zostały Niemcom na Śląsku Opolskim warunki rozwoju kulturowego. Od momentu powstania Stowarzyszeń Mniejszości Niemieckiej w roku 1990 jednym z celów niemieckich Górnoślązaków było wzięcie na siebie politycznej odpowiedzialności na poziomie lokalnym, regionalnym i państwowym.

Szczególne znaczenie dla Mniejszości Niemieckiej mają samorządy na szczeblu lokalnym i regionalnym. W wielu gminach, miastach i powiatach województwa opolskiego radni Mniejszości Niemieckiej biorą aktywny udział w życiu politycznym, w wielu gminach, miastach i powiatach Mniejszość Niemiecka samodzielnie sprawuje władzę lub tworzy koalicję. W Sejmiku Woj. Opolskiego Mniejszość tworzy frakcję i współrządzi w województwie. Oprócz celów takich jak rozwój infrastruktury gospodarczej czy rozwiązanie problemów socjalnych „Mniejszość Niemiecka“ jest zaangażowana w politykę oświatową i kulturalną, aby również w przyszłości zachować wielokulturowy charakter Opolszczyzny

Oder und Neiße sollten unter polnische Verwaltung gestellt werden, somit auch Schlesien. Es wurde entschieden, alle Deutschen aus den betroffenen Gebieten umzusiedeln, um so vollendete Tatsachen in ethnischer Hinsicht zu schaffen. Auch die Schlesier waren von der Vertreibung betroffen, die viele nicht überlebten. Während fast alle Deutschen aus Niederschlesien vertrieben wurden, verfolgte die neue polnische Verwaltung in Oberschlesien eine andere Politik. Facharbeiter, die für den Wiederaufbau der Nachkriegswirtschaft unentbehrlich waren, wurden im Lande zurückgehalten. Viele deutsche Oberschlesier, die den Status quo nur für eine Übergangsregelung hielten, optierten unter Zwang für Polen, um so ihr Leben und ihr Eigentum zu schützen. Ein Fortbestand deutscher Kultur wurde von den polnischen Behörden jedoch nicht ermöglicht. Der Gebrauch der deutschen Sprache wurde verboten, deutsche Inschriften aus dem öffentlichen Leben getilgt, deutsche Denkmäler zerstört. Die verbliebenen Deutschen mussten die polnische Sprache lernen und sich mit ihren neuen Nachbarn, Vertriebenen aus dem polnischen Osten, arrangieren.

Eine Ausreise in die Bundesrepublik war später nur einigen möglich – durch Familienzusammenführung oder Flucht. Erst nach der Wende im Jahr 1989 wurden Bedingungen geschaffen, die den Deutschen im Oppelner Land ihre kulturelle Entfaltung ermöglichen.

Seit der Gründung von Verbänden der Minderheit 1990, war ein Ziel der deutschen Oberschlesier, auch politische Verantwortung auf allen Ebenen zu übernehmen. Von besonderer Bedeutung ist die regionale und lokale Selbstverwaltung für die deutsche Minderheit. In zahlreichen Landkreisen, Städten und Gemeinden der Woiwodschaft Oppeln beteiligen sich Vertreter der Minderheit am politischen Leben und in vielen stellt die Minderheit sogar alleinverantwortlich oder in Koalition die Verwaltung. Im Regionalparlament (Sejmik) stellt die Minderheit eine eigene Fraktion, die an der Regierung mitwirkt.

Neben den Zielen, die wirtschaftliche Infrastruktur zu stärken und die sozialen Probleme zu lösen, engagiert sich die „Deutsche Minderheit“ speziell in der Kultur- und Bildungspolitik, um den Erhalt des multikulturellen Charakters des Oppelner Landes zu gewährleisten.

**Tutaj odbędzie się Sympozjum
Hier tagen wir**

Kamień Śląski

Kamień Śląski, miejscowość z 1547 mieszkańcami zaliczana jest do najpiękniejszych wsi nie tylko w okolicy Gogolina, lecz również całej Opolszczyzny. Historia Kamienia Śląskiego rozpoczyna się w 1104 roku, jest bogata w wydarzenia o znaczeniu kulturalnym i religijnym. W średniowieczu wieś była w posiadaniu rodu Odrowążów, z którego wywodzili się święty Jacek oraz błogosławieni Bronisława i Czesław. Ich imiona uwieczniono na ołtarzu Kościoła w miejscowym sanktuarium, a pielgrzymi z całej Europy odwiedzają Kamień jako miejsce kultu religijnego. Najważniejszym budynkiem we wsi jest zamek – sanktuarium, w którym na świat przyszedł św. Jacek.

W latach 90-tych sanktuarium zostało odbudowane stając się chlubą regionu. Zamek popadł w ruinę po roku 1945, w którym to został on znacjonalizowany. W roku zniszczony został dodatkowo przez pożar, wywołany przez stacjonującą tam jednostkę wojskową. W roku 1990 powołany ponownie zarząd komunalny Gogolina przekazał ruiny zamku biskupstwu w Opolu.

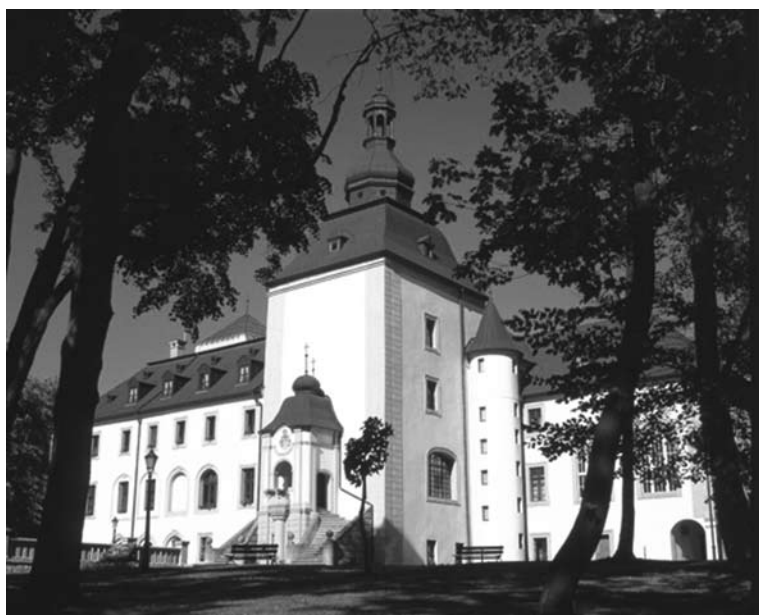
Odbudowa zamku wraz z parkiem trwała 4 lata. Finansowana była ze środków Kościoła, ze wsparciem Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej oraz przy wielkim zaangażowaniu oferujących swoją pracę mieszkańców Kamienia Śląskiego. Obecnie Zamek jest kulturalnym i naukowym centrum Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, miejscem międzynarodowych spotkań ekumenicznych.

Groß Stein und sein Schloss

Groß Stein zählt zu den schönsten Dörfern im ganzen Opper Schlesien. Seine Geschichte, die im Jahre 1104 ihren Anfang nimmt, ist sowohl von religiöser als auch kultureller Bedeutung. Im Mittelalter war Groß Stein im Besitz des Geschlechts Odrowąż, aus dem der heilige Hyazinth (poln. Jacek) sowie die selig gesprochenen Bronisława und Czesław stammen. Der Lobpreis dieser drei auf dem Alter verewigten Personen ist der Grund, weshalb so viele Pilger aus ganz Europa Groß Stein besuchen. Das wichtigste Gebäude im Dorf ist das Schloss – das Sanktuarium, in dem der Heilige auf die Welt kam.

In den 90er Jahren wurde dieses Sanktuarium aus der Ruine wieder aufgebaut, sodass es heute eine wahre Zierde der Umgebung darstellt. Der Verfall des Schlosses hatte im Jahre 1945 zeitgleich mit seiner Verstaatlichung begonnen. 1990 übergab die wieder ins Leben berufene Kommunalverwaltung der Gemeinde Gogolin die Ruine des Schlosses an das Bistum Opperln.

Der Wiederaufbau des Schlosses und die Neugestaltung des Parks dauerte vier Jahre. Ermöglicht wurde dies durch den Einsatz von Kirchenvermögen, finanzielle Hilfe des Vereins zur Förderung der Deutsch-Polnischen Zusammenarbeit, sowie der aufopfernden und uneigennütigen Arbeit der Dorfbewohner. Heute beherbergt das Schloss das kulturelle und wissenschaftliche Zentrum der theologischen Fakultät der Universität Opperln und ist eine internationale, ökumenische Begegnungsstätte.

Jeziro Turawskie

Kompleks Jezior Turawskich obejmuje duży zbiornik i trzy mniejsze jeziora. Położony jest w odległości około 20 km na północny wschód od Opola. Jezioro Turawskie jest dużym rezerwuarem sztucznym powstałym w latach międzywojennych na rzece Mała Panew i Libawa. Zbiornik Turawski zajmuje powierzchnię około 20 km², a jego głębokość sięga miejscami 13m. Dwa mniejsze jeziora, zwane Średnim i Małym położone są wśród okalających główny zbiornik lasów. Jeziora utworzono w latach 1933 – 1938 w obrębie ówczesnego Okręgu Opolskiego. Podczas prowadzonych wówczas prac archeologicznych pod kierownictwem Dr G. Raschke odnaleziono ślady rzymskiej osady z przełomu III i IV wieku. Rejon Jeziora Turawskiego jest jednym z najcieplejszych w Polsce, pełniącym obecnie rolę popularnego miejsca dla wypoczynku i uprawiania sportów wodnych.

Zamek w Mosznej

Jest jednym z najbardziej znanych obiektów zabytkowych na ziemi opolskiej. Ma w sobie coś zadziwiającego, zaskakuje ogromem i fantazją. Jest obiektem, który trudno jednoznacznie zakwalifikować, ponieważ jest zabytkiem architektonicznym, chociaż ma tylko 100 lat. Dla badaczy historii architektury Śląska, zamek jest nierozwiązaną zagadką osoby architekta oraz idei budowlanej Franza Tiele-Wincklera. Dla ludzi praktycznych jest to jeden z niewielu w Polsce „żywych“ zabytków

Zespół pałacowo - parkowy był rezydencją niemieckiego rodu Tiele-Wincklerów od połowy XIX wieku do roku 1945. Początki tej budowli to prawdopodobnie połowa wieku XVII.

Zamek posiada ogółem 365 pomieszczeń i 99 wież i wieżyczek. Powierzchnia wynosi 7 tys. m², a kubatura - 65 tys. m³. Przypomina on zamki angielskie z czasów królowej Elżbiety I. Park rozciągający się wokół pałacu należy do jednych z największych założeń na Śląsku.

Der Turawa Stausee

Der Turawa-Stausee ist eine Talsperre mit einem großem und drei kleinerem Seen. Er befindet sich nordöstlich der Stadt Oppeln. Er wird von den Flüssen Malapane und Libawa gespeist. Er hat ein Fassungsvermögen von 90 Millionen m³, eine Fläche von ca. 20 km². Zwei kleinere Seen befinden sich in den naheliegenden Wäldern. Der Stausee, der maximal 13 m tief ist, wurde zwischen 1933 und 1938 im damaligen Landkreis Oppeln errichtet. Während der Bauzeit wurde unter Leitung des Archäologen Dr. G. Raschke das Gebiet archäologisch untersucht und es wurden Spuren spätrömischer Siedlungen aus dem 3./4. Jahrhundert n. Chr. festgestellt. Der Turawa See liegt in einem der wärmsten Gebieten Polens und dient als Erholungs und Wassersportzentrum.

Schloss Moszna

Das Schloss-Garten-Ensemble in Moszna, – von der Hälfte des XIX. Jahrhunderts bis 1945 – Residenz des deutschen Adelsgeschlechts von Tiele-Winckler ist eins der bekanntesten touristischen Attraktionen des Oppelner Landes. Es überrascht sein Ausmaß und die phantasievolle Gestaltung. Architektonisch ist es schwer zu zuordnen, obwohl das Schloss erst 100 Jahre alt ist.

Für Historiker ist der Komplex mit der rätselhaften Gestalt des Architekten und mit der Idee von Franz Tiele-Winckler verbunden. Touristen, die eine besondere Erfahrung machen wollen, finden hier einen

„lebendigen“ architektonischen Schatz, wie es nicht viele in Polen gibt. Die Anfänge des Bauwerkes reichen bis ins 17. Jh. zurück. Insgesamt 365 Räume, 99 Türme, 7 000 m² Fläche, 65 000 m³ Rauminhalt. In seiner Gestalt erinnert es an die englischen Schlösser aus der Zeit Elisabeths I. Der Garten ist einer der größten in Schlesien.

**Lektury zalecane w ramach przygotowania się do Zjazdu
Literaturtipps zur Tagungsvorbereitung**

„Kiedy Niemcy odeszli“

Książka jest poświęcona tej części najnowszej Historii, która w znacznym stopniu do dzisiaj nie została poruszona: Co dokładnie wydarzyło się po wypędzeniu Niemców? Co zdarzyło się dokładnie potem, jak opuścili oni w Prusach Wschodnich, na Śląsku i w Sudetach swoje domy i ojczyznę? Jak zachowywała się Armia Radziecka, jak reagowali na wypędzenie zarówno polscy i czescy sąsiedzi jak i nowi osiedleńcy? Jak potoczyły się losy Niemców, którzy wzbraniali się przed deportacją albo zostali zmuszeni do przyjęcia polskiego bądź czeskiego obywatelstwa? Co myślą o przyszłości ci, którzy tam zostali? Autorzy książki umieścili w centrum swoich zainteresowań trzy miejscowości - Tollmingkehmen (Tschistije Prudy) w Rosji, Grodzień na Śląsku i Gablonz w Sudetach – opowiadają historie życia zarówno wypędzonych lub pozostałych na tych terenach Niemców, jak i nowo osiedlonych Rosjan, Polaków i Czechów. W ten sposób powstał obraz odbierający dech, o tym jak trudno było na przez Niemców opuszczonym Wschodzie, z tą problematyką skonfrontowanym osobom zapuścić korzenie. Siedmioosobowy zespół niemieckich, polskich, rosyjskich i czeskich autorów skupionych wokół Ulli Lachauera i warszawskiego historyka Włodzimierza Barodziej zredagował książkę, która zawiera dotąd nie opublikowany materiał.

„Kiedy Niemcy odeszli” – Wydawnictwo książki podręcznej, Rowohlt

"Als die Deutschen weg waren"

Dieses Buch widmet sich einem Kapitel der jüngeren Geschichte, das bislang weitgehend unbeachtet blieb: Was geschah nach der Vertreibung der Deutschen? Was genau passierte, als sie in Ostpreußen, in Schlesien, im Sudetenland ihre Häuser und ihre Heimat verlassen hatten? Wie haben sich die russischen Besatzer verhalten, wie haben polnische und tschechische Nachbarn und Neusiedler auf die Vertreibung reagiert? Wie erging es Deutschen, die sich weigerten zu gehen, oder die gezwungen wurden, Tschechen oder Polen zu werden? Was denken heute die „Dagebliebenen“ über die Vergangenheit?

Die Autoren des Buches stellen drei Orte in den Mittelpunkt – Tollmingkehmen in Ostpreußen, Groß Döbern in Schlesien und Gablonz im Sudetenland – und erzählen die Lebensgeschichten der vertriebenen Deutschen und der dagebliebenen oder neu angesiedelten Russen, Polen und Tschechen. So entsteht ein fesselndes Bild davon, wie schwer es den betroffenen Menschen fiel, im ehemals deutschen Osten Wurzeln zu schlagen – als die Deutschen weg waren.

Ein siebenköpfiges Team von deutschen, polnischen, russischen und tschechischen Autoren um Ulla Lachauer und den Warschauer Historiker Włodzimierz Borodziej hat dieses Buch verfasst, das bisher unveröffentlichtes Material enthält.

„Als die Deutschen weg waren“, Was nach der Vertreibung geschah: Ostpreußen, Schlesien, Sudetenland. Hamburg 2007. Rowohlt Taschenbuch Verlag, rororo 62204. 9,90 Euro

Lektury zalecane w ramach przygotowania się do Zjazdu Literaturtipps zur Tagungsvorbereitung

Najbardziej okrutne stulecie

Historia XX wieku została w pamięci ludzkości jako wiek przemocy. Eric Hobsbawm, brytyjski historyk uważa: „To był bez wątpienia najbardziej okrutny wiek, z dotąd opisanych”. Jak doszło do tej „ekstremalnej Epoki”, do bezlitosnych prześladowań, masowych mordów i wypędzeń? Wolfgang Benz, profesor historii Uniwersytetu Technicznego w Berlinie, kierownik Centrum Badań Nad Antysemityzmem, opisuje podstawy ideologiczne, rozwój, formy i skutki izolacji, które dla różnorodnych mniejszości wiążą się nieodłącznie z utratą wszelkich możliwych praw. Poza tym szkicuje on obrazowo prześladowania, wypędzenia, mordy na całych narodach i czystki etniczne. Analizie zostały poddane między innymi pogromy Żydów w carskiej Rosji, brutalne postępowanie niemieckich kolonialistów przeciwko ludowi Herero w niemieckiej Afryce Południowej, zagłada narodu armeńskiego, historia antysemityzmu włącznie z prześladowaniami Żydów w III Rzeszy oraz emigracja przymusowa ludności pochodzenia niemieckiego po II Wojnie Światowej. Książka kończy się rozdziałem: „Etnizacja – Wypędzenie – Ludobójstwo. Powrót zgrozy na końcu XX wieku”, przypominającym o wydarzeniach w Kambodży (1975), w Ruandzie (1994) i na terenach byłej Jugosławii w latach 90-tych.

Dla tematyki naszej konferencji szczególnie ważny jest rozdział „Wypędzenie Niemców po II Wojnie Światowej”. Benz pisze w tym rozdziale: „Aby tym problemem dotkniętą grupę ludzi zrozumieć, musimy wyobrazić sobie cały zakres tych wydarzeń, z uwzględnieniem nie tylko ich przebiegu, ale i skutków”.

Kto ma mało czasu aby się do naszej konferencji przygotować, temu polecamy przeczytanie tych 23 stron. Autorowi udało się tutaj, dzięki doskonałej znajomości przedmiotu, z wyjątkowo dużą precyzją odtworzyć, przenikliwy i wyjątkowo wyraźny przyczynowo-skutkowy obraz emigracji przymusowej, uzupełniony o opis zadziwiającej zdolności integracyjnej w ramach obydwu państw niemieckich.

Wolfgang Benz: Izolacja, wygnanie, ludobójstwo. Zagłada Narodów w XX wieku. Dtv Monachium 2006. 190 stron, 10 Euro

Das mörderischste Jahrhundert

Die Geschichte des 20. Jahrhunderts ist von Gewalt geprägt. Der britische Historiker Eric Hobsbawm urteilt: Es „war ohne Zweifel das mörderischste von allen, über die wir Aufzeichnungen besitzen“. Wie kam es zu diesem „Zeitalter der Extreme“, zu erbarmungsloser Verfolgung, gezieltem Massenmord und massenhafter Vertreibung? Wolfgang Benz, Professor für Geschichte an der TU Berlin und Leiter des Zentrums für Antisemitismusforschung, beschreibt die ideologischen Grundlagen, Entwicklung, Formen und Folgen der Ausgrenzung und Entrechtung von Minoritäten über Verfolgung und Vertreibung bis zum Genozid und zu „ethnischen Säuberungen“. Analysiert werden u.a. die Judenpogrome im zaristischen Russland, das brutale Vorgehen der deutsche Kolonialmacht gegen die Herero in Deutsch-Südwestafrika, der Genozid an den Armeniern, die Geschichte des Antisemitismus bis zur Judenverfolgung im Dritten Reich, die Zwangsmigration von Volksdeutschen im 2. Weltkrieg. Das Buch endet mit dem Kapitel: „Ethnisierung – Vertreibung – Völkermord. Die Wiederkehr des Schreckens am Ende des 20. Jahrhunderts“ mit den Ereignissen in Kambodscha 1975 ff., Ruanda 1994 und in den 90er Jahren in Ex-Jugoslawien.

Für die Thematik unserer Tagung besonders wichtig ist das Kapitel „Die Vertreibung der Deutschen nach dem 2. Weltkrieg“. Benz schreibt dort „Man muss, um der Gruppe der Betroffenen und ihren Gefühlen gerecht zu werden, sich deshalb zuerst die Dimension des Geschehenen vor Auge führen, aber nicht nur den Verlauf, sondern auch die Ursachen.“ (S. 125 f.). Wer nur wenig Zeit zur Tagungsvorbereitung hat, dem seien diese 23 Seiten dringend empfohlen. Benz gelingt hier in einer durch seinen enormen Kenntnisreichtum möglichen Präzision ein eindringliches, deutliches Bild von Verlauf und Ursachen der Zwangsmigration bis hin zu den erstaunlichen Integrationsleistungen in beiden deutschen Staaten.
DK

Wolfgang Benz: Ausgrenzung, Vertreibung, Völkermord. Genozid im 20. Jahrhundert. dtv München 2006. 190 Seiten, 10 Euro

**Lektury zalecane w ramach przygotowania się do Zjazdu
Literaturtipps zur Tagungsvorbereitung**

„Pojednanie, wyjaśnienie, nowa orientacja? Jak to może funkcjonować?”

Thomas Urban, który relacjonuje z dużym zaangażowaniem dla „Suddeutsche Zeitung” z Polski, napisał jedną z najlepszych książek o stosunkach polsko-niemieckich – uważa były polski minister spraw zagranicznych Władysław Bartoszewski. Na stronie internetowej Thomasa Urbana czytamy: „Wygnanie Niemców z Polski bezpośrednio po II Wojnie Światowej spowodowało dziesiątki lat trwające napięcia pomiędzy Niemcami i Polakami, które jak się okazuje, jeszcze do dzisiaj nie zostały przełamane. Mniej znana jest wcześniejsza historia obustronnych wysiedleń Niemców i Polaków, która zaczęła się już w XIX wieku. Thomas Urban opisuje zarówno wydalenia Polaków z Prus w ramach polityki Bismarcka, jak i wywłaszczenia połączone z przymusową emigracją dziesiątek tysięcy Niemców w czasach powstania nowego państwa polskiego po zakończeniu I Wojny Światowej. Autor analizuje niemiecką okupację i masowe aresztowania jako instrument walki przeciwko polskiej inteligencji.” Tym samym wyjaśnia on ważne powiązania pomiędzy przyczyną i skutkiem, które we fragmentarycznej i nie w pełni opartej na prawdzie historycznej postaci, wykorzystywane były w retoryce niemieckich Związków Przesiedleńców. To właśnie ta grupa kształtowała z własnego punktu widzenia wyobrażenia opinii publicznej w Niemczech o Polsce i problematyce wysiedlenia. Jeszcze ważniejsze wydaje się to, że Thomas Urban poświęca uwagę historii przemieszczenia granicy Państwa Polskiego na zachód i z tym związanym ofiarom polskiego ruchu emigracyjnego. Ten problem był dotąd w Niemczech poruszany wyłącznie w ramach wąskich badań specjalistycznych, stąd praca Urbana zawiera dla znacznej liczby czytelników dużo nowych informacji, które umożliwiają pełne zrozumienie cierpień Polaków. W ten sposób mamy przed oczyma całościowy opis mechanizmu przyczynowo-skutkowego, w którego ramach powinien być prowadzony nieustający dialog niemiecko-polski. Powyżej opisana książka ukaże się już wkrótce, także w języku polskim. Publikacja ta stwarza wspólną i solidną płaszczyznę dla pytań o „pojednanie, wyjaśnienie i nową orientację” – tak jak obiecuje to tekst na tylnej stronie okładki.

DK

*Thomas Urban: „Strata. Wypędzenie Niemców i Polaków w XX wieku“ Monachium 2006, Beck Reihe. 12.90 Euro
Thomas Urban będzie prelegentem podczas Konferencji w Opolu!*

„Ausgleich, Aufarbeitung und Neuorientierung“? Wie kann das gehen?

Thomas Urban, der seit Jahren kundig und engagiert für die Süddeutsche Zeitung aus Polen berichtet, hat „eines der besten Bücher über die polnisch-deutschen Beziehungen“ geschrieben, urteilt der ehemalige polnische Außenminister Bartoszewski. Auf Urbans Web-Seite lesen wir: „Die Vertreibung der Deutschen und Polen nach dem II. Weltkrieg sorgte jahrzehntelang für Spannungen zwischen Deutschen und Polen, die längst noch nicht überwunden sind. Weniger bekannt ist die Vorgeschichte der beiderseitigen Vertreibungen, die bis ins 19. Jahrhundert zurückreicht. Thomas Urban stellt die Ausweisung von Polen aus Preußen unter Bismarck ebenso dar wie die Enteignung und erzwungene Emigration Zehntausender von Deutschen nach der Neugründung des polnischen Staates nach dem Ersten Weltkrieg. Er analysiert die deutsche Besatzungspolitik in Polen, die Vertreibungen ebenso wie Massenverhaftungen und -exekutionen als Instrumente im Kampf gegen die polnische Intelligenz umfasste.“ Schon damit allein leistet er wertvolle Aufklärungsarbeit angesichts geschichtsloser und unvollständiger Relativierungen von Ursache und Wirkung, wie sie in Deutschland insbesondere in der Rhetorik der Vertriebenenverbände lange Zeit üblich waren und von dort aus das Polenbild und die Meinungen über Flucht und Vertreibung der Deutschen in der Bundesrepublik prägten. Noch wichtiger erscheint, dass Urban sich auch der Geschichte der polnischen Westverschiebung, also der polnischen Vertreibung und ihrer Opfer so ausführlich widmet. Dies ist bisher in Deutschland, insbesondere im o.g. Kontext außerhalb der Fachwissenschaft wohl nicht geschehen und wird dadurch vielen Lesern Neues bieten und das Verständnis für polnisches Leid fördern. Damit liegt eine Gesamtdarstellung des Ursache-Wirkungsmechanismus vor, hinter die die deutsch-polnische Diskussion nicht mehr zurückgehen sollte. Da das Buch in Kürze auch auf polnisch erscheint, bietet es eine solide gemeinsame Basis für die wichtigen Fragen nach „Ausgleich, Aufarbeitung und Neuorientierung“, wie es der Klappentext verspricht.

DK

Thomas Urban: Der Verlust. Die Vertreibung der Deutschen und Polen im 20. Jahrhundert. München 2006, Beck Reihe, 12.90 Euro (Auch im Internet über die Bundeszentrale für Politische Bildung erhältlich)! Thomas Urban wird an der Tagung in Oppeln einen Vortrag halten!

TRANSFER

Decyzja o uświetnieniu otwarcia tegorocznego Sympozjum w Opolu, zajmującego się tematyką wypędzeń, przedstawieniem „Transfer” jest szczególnie znacząca. Pod reżyserią urodzonego w 1973 roku, uznanego polskiego reżysera Jana Klata, pięciu polskich i pięciu niemieckich przesiedleńców opowiada swoją historię ucieczki i wypędzenia przez Drugą Wojnę Światową. Bezpośrednio z brzegu sceny opowiadają oni, stojąc lub siedząc, swoje historie jako krótsze lub dłuższe monologu. Opowiadają o Ojczyźnie i poczuciu bezpieczeństwa, o tęsknocie i lęku, o wczoraj i dziś. Opowiadają o listach z pola walki, gwałtach, wielotygodniowych marszach: „Ciągnęła się długa kolejka samochodów i ludzi, ale dziecko przyjmuje to tak po prostu. Świeciło słońce, był ładny śnieg i mogliśmy rozglądać się na prawo i lewo. My, dzieci nie czułyśmy strachu, przecież była z nami mama. Nasza niewysoka mama. Jechaliśmy bez przerwy. Był tylko jeden postój, ponieważ nasz polski parobek – wysoki Janek, powiedział, że musi na chwilę iść w krzaki. Wokół był wielki las, Janek poszedł w krzaki i już nie wrócił. Już nie było Janka. Po prostu poszedł z powrotem. Też bym tak zrobiła” (Ilse Bode/Transfer!) Na innym poziomie, na podeście, profesjonalni polscy aktorzy odgrywają „Wielką Trójkę”. Niejako wywyższeni ponad poziom ziemi, w Jaltcie, przy cygarze i Whisky tasują oni karty na nowo na tle historycznych materiałów dźwiękowych, do chwili gdy spotkanie przerywają ostre dźwięki chwytającego za gitarę Churchilla, za bas Stalina, i sięgającego do keyboarda Roosevelta. Jan Klata, reżyser i dramaturg, należy obecnie do najważniejszych europejskich reżyserów. „Interesuje go teatr wspomnień i przeżytych historii” (taz Berlin). Z zaskakującym wyczuciem detalu udało mu się skłonić dziesięć zupełnie odmiennych osób (zarówno pod względem wieku jak i osobistej aury) do opowiedzenia historii swojej lub swoich najbliższych. Czynią to oni ubrani w swoją prywatną odzież, a widz czuje się, jakby siedział u nich w domu, w kuchni. Temat potraktowany jest z szacunkiem do wydarzeń i ich aktorów, nie bez pewnej dozy humoru. Temat, który ukazuje rozbieżność między pamięcią a historią, który jest ciągle aktualny, i który jest zbyt rzadko poruszany. Polsko-niemiecki projekt teatralny z aktorami i amatorami, z odgrywaną rzeczywistością tam na górze – na podeście, i prawdziwą – ze wspomnień tutaj, na Ziemi.

Ana Schlaegel, Reżyser Grupy Teatralnej „company paradox Ravensburg”, Weissenauer Werkstätten.

Wenn zur Eröffnung des diesjährigen Symposiums mit dem Thema Vertreibung in Oppeln das Theaterstück „Transfer“ aufgeführt wird, ist das eine ganz besonders stimmige Entscheidung. Unter der Regie des 1973 geborenen, Theatermachers Jan Klata erzählen fünf polnische und fünf deutsche unmittelbar Betroffene ihre eigene Geschichte von Flucht und Vertreibung durch den II. Weltkrieg. Für Monologe kommen sie direkt an den Bühnenrand, um ihre authentische Geschichte zu erzählen. Sie erzählen von Heimat und Geborgenheit, von Sehnsucht und Angst, von gestern und heute. Sie erzählen von Feldpostbriefen, Vergewaltigung, wochenlangen Märschen: „Es gab eine riesenlange Schlange von Wagen mit Leuten, aber als Kind nimmst du das so hin. Es war Sonnenschein und der Schnee war schön und wir konnten rechts und links runter gucken. Wir Kinder waren nicht ängstlich, Mutter war ja dabei. Die kleine Mutter. Wir sind ununterbrochen gefahren. Nur einmal haben wir Halt gemacht, weil unser polnischer Knecht, der große Janek, sagte, er müsse mal in die Büsche. Da war ein großer Wald und er ist dann in die Büsche und weg war er. Kein Janek mehr da. Janek ist einfach zurück gegangen. Logisch. Würde ich auch so machen.“ (Ilse Bode/Transfer!)

Auf einem Podest spielen professionelle, polnische Schauspieler „die Großen Drei“. Erhöht über dem mit Erde bedeckten Boden, in Jalta, bei Zigarre und Whiskey mischen sie die Karten neu, untermalt von historischem Tonmaterial und unterbrochen von hartem, lautem Sound, wenn Churchill zur E-Gitarre, Roosevelt zum Keyboard und Stalin zum Bass greift. Jan Klata, Theaterregisseur und Dramatiker, einer der wichtigsten europäischen Regisseure der Gegenwart: „Theater der Erinnerung und gelebte Geschichte sind seine großen Interessen“ (taz Berlin). Mit erstaunlicher Feinsinnigkeit hat er es geschafft, zehn völlig unterschiedliche Menschen, in privaten Kleidern in einer Offenheit ihre Geschichte oder die ihrer nächsten Verwandten erzählen zu lassen, als säße man bei ihnen daheim. Nicht ohne Humor, aber immer mit größtem Respekt vor der Situation und ihren Akteuren wird ein Thema behandelt, das die Diskrepanz zwischen Gedächtnis und Geschichte aufzeigt, ein Thema, das noch immer aktuell ist, und längst nicht genug behandelt wurde.

Ein deutsch-polnisches Theaterprojekt mit Schauspielern und Laien, mit gespielter Realität dort oben auf dem Podest und wahrer Realität aus der Erinnerung hier unten auf der Erde.

Ana Schlaegel, Regisseurin Theatergruppe „company paradox Ravensburg“, Weissenauer Werkstätten.

Jubileusz Kliniki Psychiatrii w Bydgoszczy
Jubiläum der Klinik für Psychiatrie in Bydgoszcz

Klinika Psychiatryczna w Bydgoszczy została otwarta w 1977 r. Klinika funkcjonowała w tym czasie w ramach filii Gdańskiej Akademii Medycznej w Bydgoszczy. W 1984 utworzono Akademię Medyczną w Bydgoszczy. Pod kierownictwem prof. dr hab. Adama Bilikiewicza Klinika rozwijała się prężnie, a wyniki prac naukowych pracowników zespołu były publikowane w wielu czasopismach oraz prezentowane na konferencjach i sympozjach naukowych. 1 stycznia 1985 r. powołano Katedrę i Klinikę Psychiatrii Akademii Medycznej w Bydgoszczy. Kierownikiem Katedry został doc. dr hab. Janusz Rybakowski. W 1994 r. Katedra i Klinika Psychiatrii uzyskuje nową lokalizację, będąc jednak w dalszym ciągu oddziałem Szpitala Miejskiego im. E. Warmińskiego. 1 marca 1995 r. następuje kolejna zmiana na stanowisku Kierownika Katedry i Kliniki Psychiatrycznej w Bydgoszczy - kierownictwo obejmuje prof. dr hab. Aleksander Araszkiwicz.

W kwietniu 1997 r. Klinika Psychiatrii organizacyjnie zostaje włączona do Szpitala Klinicznego Akademii Medycznej w Bydgoszczy, przestając być tzw. „kliniką na obcej bazie”. Klinika składa się z Oddziału Psychoz, Oddziału Leczenia Zaburzeń Lękowych i Afektywnych, Oddziału Leczenia Uzależnień, z pododdziałem Podwójnej Diagnozy, Zespołu Leczenia Domowego, Poradni Zdrowia Psychicznego, Poradni Zaburzeń Pamięci, Poradni Odwykowej, Poradni dla Dzieci i Młodzieży. Poza leczeniem stacjonarnym i ambulatoryjnym funkcjonują Oddziały Dienne dla dorosłych oraz Dzieci i Młodzieży. Poza dydaktyką dla studentów wydziałów Medycznych Klinika jest ośrodkiem akredytowanym przez Ministra Zdrowia do szkolenia specjalizacyjnego z psychiatrii i psychologii klinicznej. Programy naukowo-badawcze Kliniki koncentrują się na zagadnieniach depresji, zaburzeń lękowych, uzależnień od alkoholu, schizofrenii, otępień. Spośród ośrodków, z którymi współpracuje Klinika szczególnie ceniona jest bliska współpraca z Kliniką Psychiatrii LWL w Paderborn, nawiązana w 2000 r. Od 24.11. 2004 r. po połączeniu Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z Akademią Medyczną w Bydgoszczy Katedra i Klinika Psychiatrii jest jednostką naukowo-dydaktyczną Collegium Medicum Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Najbliższe plany to budowa nowej Kliniki Psychiatrycznej - Uniwersyteckiego Centrum Zdrowia Psychicznego.

Aleksander Araszkiwicz

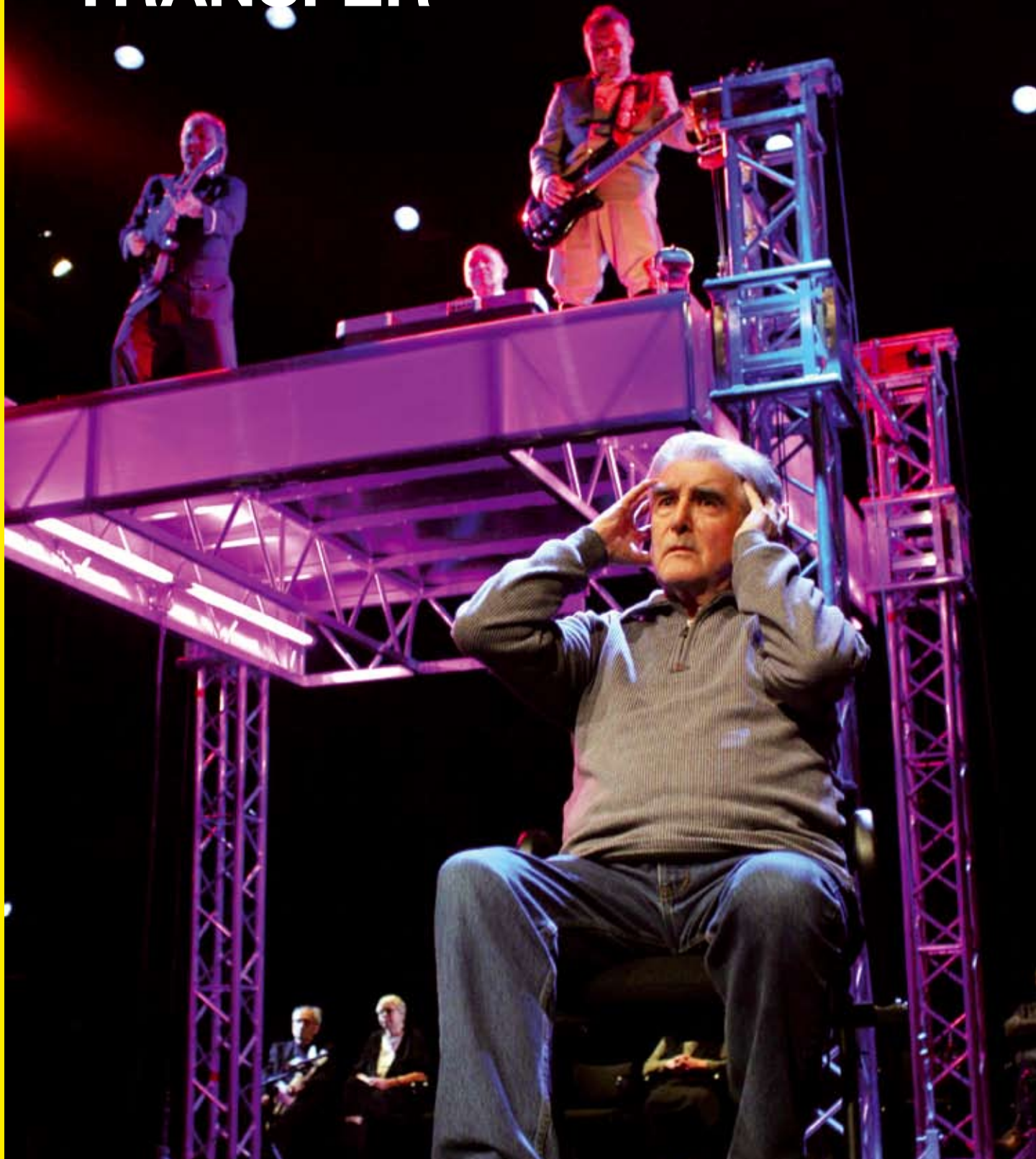
Redakcja składa serdeczne gratulacje

Die Psychiatrische Klinik in Bydgoszcz wurde 1977 eröffnet. Sie arbeitete damals als Filiale der Danziger Medizinischen Akademie. 1984 wurde die ehemalige Danziger Filiale zur unabhängigen Medizinischen Akademie in Bydgoszcz. Sie entwickelte sich unter der Leitung von Prof. Dr. Adam Bilikiewicz rasch weiter und viele Forschungsergebnisse der Mitarbeiter der Klinik wurden in Fachzeitschriften veröffentlicht und in vielen Symposien präsentiert. Am 1. Januar 1985 wurde ein Lehrstuhl eingerichtet und als neuer Leiter PD Dr. Janusz Rybakowski auch für die Klinik für Psychiatrie der Medizinischen Akademie in Bydgoszcz berufen. Im Jahr 1994 hat die Klinik dann neue Gebäude erhalten. Organisatorisch blieb die Klinik weiterhin eine Abteilung des E. Warminski Städtischen Krankenhauses in Bydgoszcz. Am 1. März 1995 begann dann als neuer Leiter der Klinik Prof. Dr. Aleksander Araszkiwicz. Im April 1997 wurde die Klinik dem Universitätskrankenhaus zugeordnet. Dadurch wurden viele organisatorische Probleme beseitigt. Aktuell gibt es in der Klinik eine Allgemeinpsychiatrische, eine Angst und Depressions-, und eine Suchtstation mit Doppeldiagnose und Substitution, darüber hinaus eine Ambulanz für allgemeinpsychiatrische Patienten, Suchtpatienten, Kinder und Jugendliche und für Patienten mit Gedächtnisstörungen. Es gibt auch die Möglichkeit von tagesklinischer Behandlung sowohl für Erwachsene als auch für jugendliche Patienten. In der Klinik werden nicht nur Medizinstudenten unterrichtet. Auch die Facharztfortbildung für Psychiater und die Fachausbildung für klinische Psychologen wird dort angeboten. Das aktuelle wissenschaftliche Interesse der Klinik konzentriert sich auf die Gebiete von Depression, Angst, Alkoholabhängigkeit, Schizophrenie und Demenz. Unsere Klinik arbeitet mit vielen Einrichtungen zusammen, aber besonders schätzen wir die Zusammenarbeit mit unserem Deutschen Partner – dem Westfälischen Zentrum für Psychiatrie und Psychotherapie in Paderborn. Die Partnerschaft ist im Jahr 2000 entstanden. 2004, nach der Fusion der Medizinischen Universität in Bydgoszcz mit der Universität in Thorn wurde die Klinik zur wissenschaftlich-didaktischen Einheit des Collegium Medicum der Nikolaus-Kopernikus-Universität. Die Pläne für die nächsten Jahre beinhalten u.a. den Bau einer neuen Klinik unter dem Namen: Universitäts-Zentrum für Psychische Gesundheit.

Aleksander Araszkiwicz

Die Redaktion gratuliert herzlich

TRANSFER

W dniach 27 - 30 września 2007 r. w Opolu odbędzie się X W dniu otwarcia uczestnicy Sympozjum w Opolu będą mieli niezwykłą okazję obejrzenia przedstawienia „Transfer!” (na zdjęciu) pod reżyserią Jana Klata. „Transfer!” jest znanym polsko-niemieckim projektem teatralnym z osobistymi opowieściami wypędzeń Polaków i Niemców po II Wojnie Światowej.

Zur Eröffnung der Tagung in Oppeln wird den Teilnehmern ein einmaliges Angebot gemacht – die Aufführung von „Transfer!” unter der Regie von Jan Klata. Ein berühmtes deutsch-polnisches Theaterprojekt mit persönlichen Geschichten der Vertreibungen von Polen und Deutschen nach dem II. Weltkrieg.